ДАЬХЕННА — ДУКХАГIА ЯЛАТ!

Ялаташ чехкагIа чуйоца дахара чIоагIIа къахьегаш боахк республика механизатораши ялаташ лелaдераши. 20 июль тIаккхоачаш колхозашкеи совхозашкеи ка болча ялатийн бобовн культурайи 82 процент хьекха даьннад, царех 95 процент аьрда даьннад.

Хьувкъам чуйоца довла доахк Ачхой-Мартана, Гудермесски, Грозненски, Наурски, Урус-Мартана, кхыча районий боахамаш.

Керттерча даькъе Наьсарени Сунженскин районаш я ялаташ хьоккхаш йоахкараш. Ялаташ чуэца кхыча районел тIехьагIа уж йолаяр бахьан да из.

Укх шера ялаташ дика хьувкъадаьд Сунженски. Урус - Мартана, Шаьла, Шелковской районашкарча боахамаша.

Ялаташ дIанйдеча пункташка ккаьчай ялатий 4;3 миллион пунт. ХьажкIашкара дIанйкхача вож ялаташ дохкара плац кхоачашьый.

Дукха боахамаш дIахо а планал совгIа ялат дIателаш доахк.

Ца дойташ укх гарггарча деношка хIара колхозей совхозей ялат чуйила даккхар, паччахьалкхенга дуккагIа из дохкар — из керттердар да республика юрта боахама къахьегамхоца.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА 22 ИЮЛЬ 1965 шу № 87 (4160).

Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ТIАДИЛЛАЧА ДЕКХАРО КХЕТАМ ЛУ КОММУНИСТА

ХIара коммунист инициатива йолаши балха юкъе хьинаре даькъа доацаши хилар партийни организаце ший болх толамца дIабахьара оша керттера хьал да. Ерригача коллективо а парте берригача членаша а хIара дениа дакъа лаьнача хара кхоачашъюлургъяц тIаййца решенеш, чакхдоаккхалургдац де дагалаьааф.

ХIара коммунист декхарийла ва парте гIулакх бахьан хьинаре ъоасам доаттабе, хIьта партийни организаци декхарийла а ший члений инициатива дегIайоалае.

Коммуниста хьаьда йола залами аларца партийни организаце, партийни бюрос, партийни комитето цунца цунна новкъостал ду партийни мугIаре шай моттиг лаха, цунца ховр дикагIа гучалаккха, ше болх беш йолча коллективана из пайданегIа хургволча новкъа ваккха. Цудухьа а партийни поручени коммунист оарцагIвоаккхаш йола средство, юкъ-юкъе а доацаш, хIара дениа партийни балха юкъе ца хаькъа лоацилга Iамашлеш йола средство. Цудухьа партийни собранешка партийни комитетийн бюрой заседанешка хувца дела коммунисташа шоашта тIадилла гIулакхаш миштта кхоачашду. Партийни поручениш парторганизаце вахарца, цук хьадха долча декхарийна айхха юкъаенна хила еза. ХIана юрта къахьегамхоша беррига шоай дика тIабахийта КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъеча хана партийни юкхьанцарча организацеша, партийни комитеташа керттера теркам тIабахийта беза экономика легIайоалаяра дешашта. Партийни поручениш тIаерзаь хила еза чурча торонех дикагIа найда эцара, дикагIа йола опыт йоаржаяра, Iамалнеи техниканеи карагIаьинарош юкъедоаладара, къахьегамхошта болх дика бара оша хьалаш Iаламдара, болх овсарле йолаш бара, къахьегамхой политически кхетам лакхбара, цар культура лакхъяра.

Дукха масаваш доаладе йиш я коммунисташ кхетамца, чIоагIIа найдане хургволча тайпара общественни балха юкъедларах, кхоачашде дезача хьалхашка латтача декхарашка хьежжа, хIара коммуниста дикагIа карагIдаргдолчуш уйла а ль партийни поручениш толарах аьлц.

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза партийни организаце чIоагIIа терко ю къонача коммунисташта кхетам балара, уж изйина легIаккхулара, цар партийни вахара а общественни балха а юкъе дикагIа дакъа лацара. ХIара коммуниста тIадилла цунга кхоачашдулургдола гIулакх. Масала, дукха хе йоаццаш парте хьайина волча къонача коммуниста Токаев Йерапла парторганизаце тIадиллар ю хьайбаш лелдераншта юкъе агитационни болх лелабеrа, хIана аьлча из хьайбаш лелаадара специалист волаиaдь. Цо дика кхоачашду шийна тIадилла гIулакх. Болхлоша салоIача хана къонача коммунисто газеташ деш дарна, беседаш ю, ферма балхана айхха юваа а юпаш. Токаева арайоаха къахьегама листокаш бокхахча безамца еш къахьегамхоша. Агитатора цар тIа дуниц дикагIйолча опытах, хьалха латтача болхлоех.

Иштта дукха дикадар шоаех дуцца долаш, партийни поручениш дика кхоачашъеш ба яхьбола коммунисташ а, масала, шофер Димитрий Павловский, скотник Бежихаджи Хатаев, доярка Анна Берлаrь.

Йоккхочеи зIамигачеи партийни поручениеш хьахул юкхьанцарча партийни организаце бюро е комитета балха план. Из кхоачашьяр да шийна тIайилла партийни залами кхоачашъяр, гIулакх хIаьалхашка даккхар, цу а вокх участке хьал дикагIча ватIорахьа хувцар. Цкъа механизатораш на тоъаш хала хьал эттар Сунженски района Щеча Эскара цIерахча колхозе. Цу боахама партийни организаце производства новатораш болча коммунисташта Болдыревиеи Пархоминаи тIадиллар массехк тракторист кийчве. Шоашта тIадилла из декхар кхоачашдерал совгIа цу коммунисташа партийни комитете дош оттадир комбайни е трактор деле ховш волча хIара коммунисто къона механизаторaш кийчбе беза, аьнна. Из дош лийцар партийни собране, коммунисташа белгалаьъхар механизаторaш кийчбара хьалда дола наькъаш.

Шийна тIадилла партийни гIулакх коммунисто миштта кхоачашду а хьежа нах бе боагIа цун берригача общественни балха а. Дог гIоздоаккхаш хIама да коммунисто шийна партийни организаце тIадилла гIулакх уйла тIаккхийта наха новкъостал де дагахьа кхоачашдар. Иштта шоай партийни поручениш дика кхоачашъеш ба Грозненски химкомбината нефтемаслозавода коммунисташ.

Цхьабакъда, йолаш я ше вина поручениш коммунисташа кхоачашъяра кIелита терко еш йола, цу гIулакха бояргIаш бола лоархIам ца беш йола партийни организанеш а. Из бахьан долаш лоххлу коммунисташа шоай декхараш кхоачашдеnта, тIаккха коммуниста ше бекхтокхаме хилара уйла йицду. ХIьта кхыча тайпара а нийслу. Цхьабараshта дукха гIуллакхаш тIа а декхе, цу нахах тийша беррига болх бусаш, хIьта цу наха шраш не мел ваьнар кхочуш хиле ха а ца тоьаш, хIьта вожаш шоай партийни декхараш кхочашдара юстара болаш. Иштта йола практика харцахьа а вене а я. Масала, Грозненски отделене № 131 йолча гIишлошъяра - монтажни поезда инженера Сычевна цхьан хана кхочашде дезаш верхI гIулакх тIадиллад. Могаргдий къонача коммуниста уж кхочашде, ха тоъаргдий цуна? Могаргдац, ха хургьац. Къона коммунисташ КПСС члений кандидаташ шоашта ена партийни поручени йиза кхочашде декхарийла ба. Бакъда, царга дулургдар а дулургдоацар а царна тIа я дилла, цар ерриге ницкъа ха хьаьккхи еза яхилга шийса дий из.

Нахана беш индивидуальни болх ца хилар бахьан долаш коммунисташтен КПСС члений кандидаташтен партийни поручениш не телаш моттигаш нийслу. Масала, «Грознефтехимзаводстрой» треста СМУ-7, машинкаькъа Грозненски отделене зданийн сооруженийн дистанце партийни организацешка, кхычахьа а.

Партийни поручени хIара коммунист общественни балха юкъезара средство хила ю Iеш КПСС членашта кхетам балара дика форма а я. Коммунисташ производственни а общественни а вахаре хаьккха доалаш хиллийтар, шоашта ена поручениш цар миштта кхочашдо хьажар, партийни балха практике уж Iемабар хIара партийни бюро, хIара партийни комитета эттара хьалха декхар да.

Вай мехка гIолла

КАЗАНЬ. Города Ленински районе хьайийлача «Баркал» яхача кердача ателье массаболча маркаех йолча телевизораштеи радиоприемникаштеи мах беацаш ремонт еш ба 41-ча профессионально - технически училищера практиканташ — 60 къона специалист.

Ателье а тIеххьарча моделех йола электронни аппаратура. ХIьта из ателье вIашагIъеллай училища комсомольций инициативах.

Сурта тIа: ремонтни цехе.

Б. Масликова сурт. ТАСС фотохроника.

ГИДРОГIИШЛОНХОЙИ КОЛХОЗХОЙИ БОЛЧА

РИГА, 19 июль. (ТАСС спец. корр.). Балтийски флоте вeнадца хьежачул тIехьагIа КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, Советски Латво парте а правительства а кулгалхой. хIьта иштта республика 25 шу лазара вIей делеча аьхкача дукхача делегацешта керте латтараш бахар республика столицагара бIаь километр малхбоалехьенкъулбехьа Гляввиньеал ГЭС хьалъеча.

Прибалтике эттара йоккхагIа йолча гидроэлектростанце гIишлонхошна безаме тIаййцар хьаьший.

Огрски районера «Лачплесис» яха колхоз Латве хьалха латтарех бола цхьа болхам ба. Гидроэлектростанцега хьежачул тIехьагIа цига кхаьчар А. Н. Косыгин а кхыбола хьаьший а. Уж хьежар хьайбаш лeлaдеча фермага, колхоза кхашка а колхозхочун В. Лундалдериса цIагIа а хилар.

ЙИЪЛАГIЧА МОСКОВСКИЧУН ЙОККХА ПРИЗАШ

МОСКВА, 20 июль. (ТАСС корр.) Тахан съездий Кремлевски Дворецe торжественно дIакъайлар IV Московски дунен халкъашта юкъера кинофестиваль. Шин кIирагIа кинофильма конкурсни экранаш тIа дIахьекхай 30 дукхагIа художественни бIарччаметражни фильмаши массехк иттанешца лархIал ловцаметражни арахи.

IV Московски фестивала йоккха приз жюре йийкъай режиссера Сергей Бондарчука «ТIом, машари» яхача советски фильманеи Золтан Фабре даьча «20 сахьат» яхача венгерски картинаи юкъе.

Ловцаметражни конкурса «Дошув» кхаьчай «Юхьа тIара бIарга хи тIадам» яхача югославски документальни кинолентанеи «Шиъ» яхача советски бегий фильманеи.

ДИКАЧА ПРОДУКЦЕНА—ШЕРРА НИКЪ

РЯЗАНЬ. Рязански искусственни хьаьса комбинат — къона предприяти. Шу доладелча гIоне пуи коллективо валанел совгIа бархI бIаь тонн гаргга продукци арахийцай. Тхьаьнт тайпа бесаш дола штапельни хьоаса ба укхаза хьайеш. Рязански хьаьса лоархIамера дикал я из бесаза на боалаши бос ца хувцалуши хилар. Вискоза пигментни басарши ду из хьулзача машинашка кхачалехьа.

Карельски АССР. 25 шу дизад О. В. Куусинена цIерахча Петрозаводски паччахьалктен университета.

Сурта тIа: О. В. Куусинена цIерах йола Петрозаводски университет.

С. Майстерманa сурт. ТАСС фотохроника.

ШОФЕРИЙ ЧIОАГIА ДОШ

Баьдийрзачул тIехьагIа шоай гараже чубаьхкар Наьсарен автобоахама шофераш. Цесок, кирпичаш, цемент, кхыйола а материалаш дIа-юха кхухьаш сарралца болх баьбар цар. Шоай машинаш дIа а оттаь чубаха дага бар уж. Цхьабакъда, царна дагалаьттар кхоачашхилаьдар. Республикански автоуправленера распоряжени еппар: ГуйрахI Надтеречни района «Новогорский» яхача совхозера ялат дIаоза даха деза, аьнна.

Iуррехьа а ахы ха ца йоаеш наькъа арадовлара бе безаш дукха болх бар. Ялат Iоухаргдоацаш шинитусаш тоха чIоагIъе езар кузоваш. КIаьдбалар дицдеина белх бе болабелар шофераш. Законага диллача тхьоврехь а чаккхдьинадар балха ди. ХIанз уж чубахача а царга хIама ала йиш яцар. Бакъда, кхоанара ди доаргдар, совхозера ялат а паччахьалкхенна дIа ца луш дусаргдар.

Цу бус гаража юха гIолла тIехволлача сага хоаргьар шофери гIара, гон етташи хеох хьехкаш ду таташ. Укхаза гургвар ха яха, дукхача хона денз шофералла болх бу Абадиев Iаламбик, вIаьнита сар Томов Саварбик. Шоай новкъоста бега бегех бел шофераш. Из ва Хашагульгов Осман. Бегаш бара тIера волча Халмуразев Даламбика «заместитель» ва оал Османах гараже.

БIарг тIера ца боаккхаш хьежа безам боагIа шоферий гонзача, балха тIерча кулгашца. Цо санна болча махама фуннагIа а дулургъях, аьле хова уйла чуйосс дега чу.

Шоай машинаш наькъа яха кийчъеъ, сайна бийса яхачул тIехьагIа мара массехк сахьата салаIа чубахaнзар шофераш. IуйрийнА 5 сахьат даьлча массавар а гараже вар. Къьотта гIоз наьнина вар Абадиев Аламбик. ХIана командировке йодача шоферий бригада бригадир вор из.

IуйрийнА ийс сахьат даьлча совхозе дIаьхьачар машинаш. Хьатта Iайна латтар ваараш тоннаш ялат. Ханнахьа хьахкхьачар автоколонна. Тахан шофераш тIехьабаьнна баларe болх ца беш латтайсаргъяр бархI комбайн, хIана аьлча ялат датта моттиг йоацаш хьалйизар хьетт. Наьсархой бена хьаьший санна тIаййцар совхоза белхлоша. Шоай комбайнаш болх бе йолаллийтар комбайнераши. хIьта хьаьший кхы ха йоа ца еш кIа тIалоттийта болабелар.

ЗIамигача трактора тIаоттаьча погрузчикаца Iалаьлате хьакхайтта а калай а болх бу 18 шу даьннача Симаев Iимрана. Кхаь минута етта йоал машина. Наурерча ялат дIайдеча пункте дIахьа йолаелар машинаш.

— Доккха баркал хилда шоана тхо долча ишта сиха хьаьхкаьча, — йоахар совхоза директора Гашин Федор Александровича автоколонна начальникага Хантыгов Вахийга. — Шадахача шера тхо долча бар Грознера баьхка шофераш. Совхозева Науре кхачачлца дийнахьа кхоккъа рейс йора царех хIаране.

— Кхетта шоашта гурга шоана наьсархоша белх миштта бу, — аьлар Хантыгов Вахас.

Шоайла яхье баьлав совхоза механизаторaши наьсарера шофераши. Хьалхарчар лаьрхIар компайнашка бисна болх байташ лен нормаш тIеххкхоачашъе, махулла сихагIа ялат дIаоза лаьрхIар шофераша. Цо льача санна кхечаш бар хьаттара болх а.

Ялат дIаденна баьлча цхьаннахьа хье па луш сиха юхабоагIар шофераш. Эттара хьалха хуллар Iаламбик.

— Бригадир тхол хьалха вала гIерт, бакъда цох хIама хуле тамаш я, аьле цуна тIеххьа баьхкий хьаьттар Зязиков Султан-Гирийи Хашагульгов Османи, кхыбараш а.

— Шоай хьалха вала-м етта хургдий-хьогI, — велалора бригадир.

Бийса къоалееначул тIехьагIа вIашагIкхийтар массавола шофер. Царех хIаране хьалхарча дийнахьа йиъ-йиъ рейс яьв. Планах цпи бIаь километр никъ бе безача йиъ бIаь километр никъ баьбар.

— Хьожаргда вай кхоана мавагIчо дукхагIа рейсаш ю. Аз йиса ялх рейс еттьа, аьлар Томов Саварбика.

— Тхо хьоца яхье доал!, — аьлар Султан-Гире, Аламбика, Османа, кхычар а.

...Са тоесад. ХIанз а гонахьа сатийна я. Хова ба IуйрийнА хьекха шийла мух. Ше хIа аьнна сомаяккхаше а бараьъаш тIадувхалехьа хьаттагахьа машина лаьллар Томов Саварбика. Цу ханна сомалийлхар берриташ а. Саварбика машина тIа ялат тIадоттащ латтар новкъостий хIамаш тIоюхкаш боахкача хана. Машина хьалйвалехьа барабаш дийха а пааьнна новкъо ваьлар Саварбик.

— Хьажал, вай массавар Iехавир-ах цо, — велавелар Iаламбик.

Ялат тIадетта аьнна машина элеваторгахьа йолалора. Тахан эттара хьалха шоай болх дIабодабаьраш наьсархой бар. IуйрийнА хIама дуача хана цхьанна рейс яь баьнабар уж. Элеватора кол хьаьхкаьча машинаш Iойоассе шоаш дIаэгар автоколонна начальника Хантыгов Вахасe технически гIулакх де дийача автомашина шофера Махмудов Салманеп. Цу юкъагIа сиха хIама наьлле боалар шофераш. Иштта кхойора балха хана хIара минот!

КIезига хало тIаоттанзар автоколонна начальника а. Бакъда, вIалла а ше кIаьл на волча санна хетар цунна ший шофераша сиха калой а дика а болх барах тIалхаха. Хьатта машинаш сеца на латтийтарга а уж дертIа йоттарга а хьежаш вар эксплуатаци начальник Хашагульгов Юсап.

Бакъда, хьаттара болх дакхха гIалат доацаш дика вIашгIехьбаьккхабар.

...Саидова Малика къона йоI я. Хетаргахьа тхьо шу а дaьнна хургдаш цун. Гвардейски яхача юрта Совете библиотекаралла болх беш я из. Парте Надтеречни райкома уполномочени Токаев Юсапа Наьсарера баьхка шофераш ба аьнна хеза «Новогрозненский» совхозе еcай из. Цунга да книжкаш, журналаш, газеташ. Шийна бенаб цо наьлата пандар а.

КхоалагIа рейс а яь цIабоагIача шоферашта хезар Малика декхача пандара оаз. Эттара хьалха хезар из Томов Саварбика. Из а Зязиков Султан-Гирий а массерел яхьа рейс хьалха баьннабар. Кагийча наха гоннахьа го а баь пандар лекхаш агIа йоI бIаргагушийе а машина ялат тIахотта дIа а оттаь хьалхара бIал бакха велавелар Саварбик. Цу сахьате етта йолайир фаца а.

— Иштта ба-кх тха вIаштий! — Болх бе а хов, салаIа а хов, — йоах бригадира кадай хьалхавуккача ший новкъоста бIара а хьежаш.

Гаьнна бийса яллалца ялат элеваторе дIаозаш хилар шофераш. Цу дийнахьа яхье хьалхара моттиг лаьцлар Томов Саварбикеи Зязиков Султан-Гиреи. Ялх-ялх рейс йир цу шинне. Ялх бIаь километр никъ а баь кхоачашйир кхаь ден норма. Пхиппа рейс йир Абадиев Аламбика, Хашагульгов Османа, Мациев ИбрахIимса, кхычар а. Цу тайпара дика болх хIанзалца сого баьбац совхозе. Из боккха толам баккхарца эттара хьалха ший новкъостий Саварбики Султан-Гирийи даькъала бойпар бригадира.

—Тхо санна котваргвар хьо а, Аламбик, — аьлар Саварбика, — нагахьа ва санна селххане а вах боацача хана Iа аьлй машино чу бензин деттаддаре, ю кхоачаддаллаца машин ца а хехкаш.

Из иштта хила а хиннадо. Бензин кхоача а дениа Аламбик заправке вахача сахьат дакхха дийзадо пуи аргIа хьа ца кхоачаш.

— Саварбик баькъув, новкъостий, — аьлар бригадира. — Со гIалат ваьлар.

Гаьнна хьахозар цу гIулакхах белаш хилача шоферий гIара.

ДикагIа болх баьча шоферашта хIара дийнахьа ахчан совгIаташ тела аьнна лаьрхIар совхоза дирекце. Наьсархоша хаст-хаста кулгаш лэдора цу ведомоста тIа.

— Ахчан совгIаташ массехк сага вара дала дезоргдац, аьнна деташ дар тхо. ХIьта уж-м ахапех совгIачарна дала дезаш хиннадар, — йоахар совхоза директора Гашин Федор Федоровича.

Паччахьалкхенна 1450 тонн ялат дIадала дезаш яр совхоз. Дий а даьнна цхьалагIча дийнахьа планал совгIа дIалуш дола ялат дIахьхкухьаш бар шофераш.

...Делкъа хана, тIеххьара рейс а яь хьатта хьабаьхна шоай машинаш дIаоттайир шофераш. Турпале къахьийтарий сийна — наьсарерча шоферийи совхозерча механизаторийи сийна доккха доозар оттадир. Маликаца эттара хьалха халхавала массавар раьза а волаш бокъо елар Томов Саварбика. Массехк сахьата лаьттар довзар. Саькъердаш бар шофераш. ТIаргертта къахьийтачул тIехьагIа салаIа а мегаргда...

Дег тIара баркал яхаш цIа баха арабаьнна шофераш наькъа баьхао совхоза белхлоша. Машинаш гаьна яллалца хьахозаш яр Малика лекхача пандара хоза йиш...

Султан АУШЕВ,
автомобильни транспорта Нохч-ГIалгIай управлене юртбоахама шухьаш дIахьа изулучача отдела начальник.

РЕПОРТАЖ

ЯЛАТ ЛОРАДЕ

Ялат дIанкхухьачара наьнъаш дени буси лорадеш ба тха милица отдела болхлой. ХIьта, хьатташна ба тха дружиниикаш.

Оаха а иштта боахамий кулгалхоша а сапле чIоагIа бIарг лоаккхаше а ялат лочкъаде вIашгIехьдаьлнвд цхьабарий.

Ялат лочкъадаь XX-ча партсъезда цIерахча колхоза боне Iу Бошнаев гIуина лаца вIашгIохьдаьнаяд тха оперrpyппа. «Октябрьский» яхача юрта вахача шенара завода мотoриста Висков Абдул-Халима цIен бада тIара лаьцад 950 килограмм ялат.

Опердиализнова белхлоша кхагIволча сержанта Долгов Петиi сержанта Хазнов Шарипи 19-ча июле 70 килограмм кIа лочкъаде водаш лаьцав тракторист Б. Зубайраев.

ХIьта Грознерча АТХ-8 шофера Дошилов Сайд-Хьасана ялат галешка лочкъадарах кхоачам хилац, 34 центнераш 50 килограммаш кIезигагIа долаш ялат лочкъъдо лаьрхIар цо.

Цхьанахъ кхъу тIелзар ца дош кIалхаргваргвац. Нагахьа санна милицена кIалхаровзаь а юрта бахача наха новкъостал ду тхана. Беррига лийцараш укх деношка халхьа суда духьала оттаргба, хIьта де дангIаш дола тIелзар а дергдо царна.

Ш. ДУДУКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР МООП-а Шаьла РОМ-а начальник капитан.

БАЬЦА ДААРАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Дика хьоккхамаш даьхад № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза Сорокина Лидас кулгалдеча бригада. Дукха низ тIабахийтаб бригада членаша лакха хьакъам хилийтар духьа.

Дукха ха йоацаш шоашта тIачIоагIIъеча 9 гектарь тIара комараш чуийна лаьний Андреева Танеас кулгалду звено. Чуийца комараш Грознерча торговни базе дIайихьай.

ХIара дийнахьа 5—6 тонн комараш лехьайора бригада коллективо. Комараш чуэцара план 159,5 процент кхоачашйир бригада.

ХIанз керда хабуцн, нарсаши, помидораши, бурани паччахьалкхенна дIачулуш ба баьца дaараш леладераш. Социалистически яхье эттараша ах шера итогаш йича Сорокина Лидас кулгалдеча бригадо совхозе хьалхара моттиг яьккхар. Совхоза дирекце 75 сом ахчан премиа елар Сорокина Лидайна.

Н. ХОМЕНКО.

КПСС обкомеи республика Министрий Советеи

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА—ЦIЕ БАЙРАКХАШ

КПСС обкома бюрас Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советаш хьаьдий 1965 шера хьалкарча ах шера дукхагIа хьайбай продуктани яхараш кийчъяра тIехьара республикни районий яхье итогаш.

Яхье юкъе котбаьннараг лаьрхIай Грозненски район (КПСС райкома секретарь нов. Сухоруков Ю. В., юрта боахама управлене начальник нов. Горошко Н. А., райисполкома председатель нов. Зезюбаев Т. А.). Цу райондо йитай парте областной комитетеи республика Министрий Советеи гон карара кара тела цIе байрак. Грозненски района колхозашеи совхозашеи дахача шера цу юкъагIаьчунцa нийсбича шура яккхар 1,4-зза, дукхал фуаш дахар 1,2-зза дукхагIа хилийтар. Дукхал фуаш баьккхамаш IалашIъеш боахкача дукхагIа дIадегIайоэгIа, цар дIаьхьа тайпара долча хьайбай йоа тIарча продукташ доккхобоалар ахча елавьккха продуктивность. Дукх кийчдар ах шера план гIолла кхоачашдар 154 процент, шура — 122, фуаш — 114, тха — 107 процент.

БелгалаьIайбаь хьайбай продуктни яхаран кийчъяра болла Урус-Мартана, Сунженски, Шаьла, Гудермесски, Ачхой-Мартана, Наурски районий дика беах. Цу белгалаьIайбаь районаша хьалхарча ах шера IалашдIаьIабайба продуктни деррига тайпай яхарш паччахьалкхенна планаш дикачо тIехьхоачашдирсьега.

Цунца цхьана КПСС обкома бюро республика Министрий Советашь белгалаьда хьахарчо аз шераш МалгIабика района хьайбай продуктни яхарш кийчъяр кхоачашбоацаш хилар (КПСС горкома секретарь нов. Сапько Д. П., районни юрта боахама производственни управлене начальник нов. Затона Ф. Я., горисполкома председатель нов. Гастемиров С. Х.). Райоиа кхоачашпаььш цхьакха а тайпа хьайбай продукташ кийчъяра план; хьайбай ноа тIарча продуктивность лохъяннай, хьайбаш хиле ваьна мотта фуаши тхан декхар а дахаче шере цу юкъагIарчул кIезигагIа хилийтар.

Хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашбоацаш цIенхаьжта тIехьадисийтаг нитта Ведена, Надтеречни, Наьсарен, Шелковски, Советски, Ножай-Юрта районашка а.

«IАЬРЖА ДОШУВ» ДУКХАГIА ДАККХАРА

Производственно-болхама тIуьллхий дерриге техни-ко-экономически хьокхамех семилетка тIеххьарча шера план хаьнал хьалха кхоачашъяра иза чIагIбахийта къахьегаш ба Октябрьски района мехкдаьттахой. КъилбаседаКавказа совнархоза мехкдаьтта доаккхача предприятей социалистически лхье хьалха латт уж. ХIаьта 9 бутт баьннаб Российски Федераце Министрий Советен ВЦСПС-ен карара кара тела Ше байрахх цар лелаю.

Семилетка ворхIлагIча шера хьалхарча 6 бетта а къахьегама доккхий толамаш дахьад мехкдаьттахоша. Хьалхарча ах шера мехкдаьтта даккхара производ-ве план хаьнал хьалха кхоачаш а ах ши эшелон гаргга мехкдаьтта дIаденнад Даьхене. ХIаьта 107,7 процент кхоачашъяьй буруш тохара план а. Эксплуатационни тохкамаш дара, буруш тохара план а иштта кхоачашъяьй уккала. Доккхий толамаш даьхад кхича технико-экономически хьокхамашта а. Плаках хила езачул 5,1 процент лакхагIа а мехкдаьтта доаккхачара къахьегама овсарле, хIаьта буруш тохана 3,9 процент. Хьадоаккхача мехкдаьтта тоннага дIадодар 2,6 процент лохделлад, хIаьта цо бахьан долаш 40 эзар сом совгIа паччахьалкхан ахча кходаьд. Иштта къахьегама доккхий толамаш даьхад ерриге йолча предприятейн цехийн коллективаша а.

Шоаш даьхача къахьегама толамех кхоачамбе лерхIац района мехкдаьттахоша, хIаьта яхь а доккхагIа толамаш дахара иш тIабахийта къахьегаш ба уж.

Даккхара производственни толамаш дахара лоархIаметIара фактор хилар болхлойн специалистий коллективаш хьинарара къахьегам, скважинай эксплуатационни фонда резерваш хьалахаран уж балха юкъехьаран лоаттабаь къовсам, мехкдаьтта доаккхачен скважинаийта буруш тохачен дикагIйола технологи юкъеккхаьар, производства процессашта автоматизаци механизаци яр. Болхлоша, коллектива инженерно-технически болхлоша творчески къахьегар бахьан долаш доккхий балхаш даьд цу даькъе.

Ер шу доладеннача хана дега хьайолча хана кIоаргагIа насосни фонтанаш скважинай балха пахьойтаьй бIаь совгIа геолого-технически мероприяти. Скважинай фонде гучаьлхача торонех дикагIа пайда оца а планал совгIа ши эзар тонн гаргга мехкдаьтта даккха а вIашгIехьдалийтар цар.

Ер шу доладелча дош капитальни ремонт вьй шоаш хьалуш хиина мехкдаьтта кIелиргдаь, е боккъоша хил хьалйисарна промышлении мехкдаьтта хьа ца луш лекъа хиннача тIъо совгIа скважина. Ераш да-кх уж балхаш боккхача пайдане хиларах доIга дукхача масалех массехк. Дукхача шерашка мехкдаьтта хьадахарах хьалийзза тIоашашка хий чудахадар № 59-14 йолча скважина. Мехкдаьтта даьккара кхача горизонта тIа а хьакха дийнахьен буси 3 тонн мехкдаьтта лургдолаш оттайир из скважина. Цу тайпара балхаш даьд дийнахьен буси 1,2—1,5 тонн мехкдаьтта лургдолаш болх бе йоалалийтача №№ 33-14, 122-14 йолча скважинашка а. Дика цайла луш я параметрай оборудоване болх е оборудоване иш совбаккхара цаькъаца скважинера коачал форсированни хьисапе хьакхоастьара мероприятеш. Дуккьала цу тайпара мероприятеш чакхъахьай 30 совгIа скважине, хIаьта 15 тоннах совгIа дийнахьи буси доаккха мехкдаьтта деба а даьд цар.

Мехкдаьтта доаккхилга чIоагIа дегIадоаладаьд Гойт-Кертерча фонтанин скважинашка компрессорни ярах йолча мероприятеша. Масала, уж мероприятеш чакхьаьлачул тIехьагIа дийнахьи буси луш доле мехкдаьтта 5 тоннага кхоачаш алсамдаьлар № 38 йолча скважине, № 12 йолча скважине 6 тонн, 12-ча скважине 4 тоннага дIакхоачаш. Кхийола мероприятеш чакхъахара а планал совгIа дукха мехкдаьтта даьккхад.

Къахьегама толамаш дахара долча кертторчарех цаI хилар технически прогресс бахьан долаш лоаттабаь къовсам. Хьалхарча а шера керда техника, технологеш, технологически процессашта механизаци автоматизаци яра доккхий балхаш даьд «Октябрьнефта» НПУ буруш тохача мехкдаьтта доаккхача гIоина йолча цехашка. Оборудоване кIала йоккхий а нагий а блокаех йола основаеш уттаяра лакхъаца механизаци аьй буруш тохача моттигашкарча вышкомонтажни балхашта. Вышкомонтажни къахьегам дукха а атача боаккх, буровойш хьалъяра процесс сихъо цу методо. Спуско-подъемни балхашта юкъеяккхьад механически дIоагIаш.

Хьалхарча ах шера иши буровой балха юкъейихьаь геттара дукха утяжелитель кхоеш йола топпара наркала регенерационни установка. ХIаьта топпар увча цу наркхалах кIир етта а йолаьй. Химреагенташца кийчду наркхалаш.

Мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча мехкдаьтта тIоалашта искусственни хоадийтар ю ехха. Мехкдаьтта дукхагIа хьахой цу гIулакхо. Дукхьала цо мероприяти бахьан долаш хьалхарча ах шера яхы тIа а даьккхад пет эзар тонн совгIа мехкдаьтта. Скважинай забоашка хьачудоагIа мехкдаьтта алсамдаккхара ер шу доладелча дега гидропескоструйни перфораци яьй 5 скважина. Деш да мехкдаьтта шиш парка автоматизаци яра балхаш. Иштта автоматизаци еш я цкъаьца насосни компрессорни станцешта. Ерригаш а 5 насосни станци автоматически балха тIа яьккхай НПУ. Цу ерригнеша кердача, лакхагIча технически прогресс лагIа тIа баьккхаб «Октябрьнефта» НПУ буруш тохача, мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча техникан технологеш боарам, къахьегама овсарле дегIайоалаьй, лахдаьд продукцега дIадодар.

Техникан технологи дегIаяра доккха дакъа лоацар коллектива рационализаторашеи изобретателашеи. Шу доладелча дега цар балха юкъейихьаь 297 рационализаторски предложени, 114 эзар сом пачхьалкхена ахча кходаьд цу предложенеша НПУ дерригача производствени доаьъоашка.

Семилетка тIеххьарча шера плаи хаьал хьалха кхоачашъеча доккхий толамаш дахара йолча социалистически яхьа вьъеххай района ерригача предприятей коллективаш, цехаш. Цу патриотически болаше хьалхе лелаю коммуниста Петр Иванович Хащенко корте латтача Гойт-Кертерча мехкдаьтта доаккхача коммунистически къахьегама цIи лалеча коллективо. Цу коллективо даьхад доккхагIйола производственни толамаш. Ах шера план хаьнал хьалха кхоачаш а еш пландал совгIа цхьа эзар тоннал дукхагIа доагор доийад цо. Планах хила йоагIачул 6,7 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Цхьа тонн мехкдаьттага дIадодар 5,3 процент лохдаьд, хIаьта цул чотах кходаьд 28,6 эзар сом пачхьалкхен ахча.

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш тахкара балхаш деш я цу участка коллектив. Кертерча дакъе кхоача хьинарерча болхлоех латт из. Мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча техникан технологенех юкъе дукха кердадараш дихьад цу коллективо чакхьий. Цул лоархIамерчарех цаI да кердадар, дикагIдар, прогрессивнегIдар деваш хилар. Цулухьа, техникан технологен боарам НПУ кхьча предприятенкарчул дукха а лаккагIа ба цу участко.

Цу коллективе болх беш ба района дикагIбола мехкдаьттахой: операторамш, коммунистически къахьегама ударникаш вв. Куприянов, Мартынов, Магомадов, Колойтанов, Гудиев, мастераш: Пропин, Шатов, кхыбараш. Рационализаторски болх дика вIаштIехьбаьккхара цхьа йола новаторий цхьара предложенеш балха юкъе яхьара мехкдаьтта промысловни управлене оттаьча конкурсе хьалхарча ах шера хьалхара совгIат деннад цу коллективана.

Хьалхарча ах шера доккхий толамаш даьхад дукхача производствени звенонаша, бригадаша, участкаша, сменаша. Семилетка тIеххьарча шера мехкдаьттан гаьзаккхара план хаьнал хьалха кхоачашъяра цу коллективаша йоаржаьча социалистически лхье хьалхара моттиг яьккхар мастера коммуниста Ананьев Анатолий Лаврентьевича кулгалдеча коммунистически къахьегама цIерача коллективо. Ах шера план пхьайтта ди хьалха кхоачашъяьй цу бригадо. Цу дийнахьа дена шолагIча ах шера чотах болх беш я аз.

ТIеххьа къахьийгар скважинашта лаьттан кIала ремонт еча цеха болхлоша а. Байла нормаш 125—130 процент кхоачашъе вIаштIехьдаьлар цар. Укказа дикагIа лоархIой я мастера вов. Синюхова кулгалду бригада. Семилетка план ах шера кхоачашъяьй цо. ТIеххьа болх а беш массаза а балха нормаш 130—135 процент кхоачашъе цу цехерча операторий вв. Воротников, Козеренков, Козлова кулгалдеча сменаша.

НПУ производственно-болхама балха тIа боккхача лоархIаме я технически прогресса гIодеш йола общественни формаш. Предприяте технически совета декхараш кхоачашдеш я Iилма-технически общества совет. ЦТО членех латта творчески бригада вIашагIъеллай цу совете. Производственни хIама лоархIамегIа долчен дешаьга разработка ю цо. Цу совете вIашагIъеккхай экономически анализай общественни, конструкторски бюрош. Производственни балха лоархIамера дешаш къоастадо дешка новкъестаца ду цу общественни объединенеш. Иа бахьан долаш техникан технологи дегIайоалара, рентабельность лакхъяра даьлче доккха гIо хилар НПУ цехашкен предприятешта.

Социалистически яхьа юкъера шоай моттиг чIоагIа хьалдаьцай Октябрьски района мехкдаьттахоша. Шу чакхдаьллалц цу яхье вIаьхе дIахоцадаьц, йоах цар, хIаьта дерригача лоархIамерча технико-экономически хьокхамашта семилетка тIеххьарча шера план хаьнал хьалха кхоачаш а еш цар.

А. БОЛВАНОВ.
«Октябрьнефта» НПУ кертера инженер.

Дика хоамаш

ПЛАНАЛ СОВГIА

Пхьан цIеи дешаш санна болх беш боала Ермоловски хьу чакхйоалкхача комбината болхлой. Дукхача къаман нах ба укхаза къахьегаш: эрсий, азербайджанаш, гIалгIай, эрмалой, нохчий, татараш, иштта кхыбараш а. ДоттагIал, вIашин оагIув доалаш уж хилар бахьан долаш балла лакха толамаш даха кхараIдоал нах.

Шера план 25 ноябре кхоачашбе чIоагIо къахьег комбината болхлоша. Коммунистически къахьегама цIи лаккхара къовсам лоаттабу комбината коллективо. Социалистически яхье къаьетта дика толамаш даьхад вов. Князькова кулгалдеча паркетни цеха коллективо. Массе хана производствени план тIеххкхоачашъеш комбинате хьалхара моттиг йоаккх цу коллективо.

ТIеххьа къахьег сушилерча болхлоша: Ельцова Раисас, Дадаева Зайдать, Юсупова Туманас. 125 процент кхоачашъю цар шоай сменни норма.

Паркетни цеха коллективана тIехьайисаш фанерни цеха коллектив а. Ялх бетта плаи 4550 эзар квадратни метр йолаш 4438 эзар квадратни метр фанера арахийнай цехо.

Укх шера дукхагIа арахец дахчан шолхех ях плиташ а. Соахка укх хана арахийначул 7 эзар метр гаргга дукхагIа хьаьйй уж укх шера.

ДукхагIа йолча цехий коллективашта коммунистически къахьегама цIи еннай.

Ц. ЯКУБОВ.

ХАЛОНАШ ЭШАЯЬЙ

ПIадакхача шера-бIаьста Вознесенски ахача моттиге буруш тоха доладир Терски дукъа тIа оттара кIоаргагIа йолча скважина. Проектах лаьрхIадар 4500 метр кIоарга буруш тоха. Буруш тохараша лерхIар ирски тIоашаш тахха, цигара мехкдаьттен гази лаха. Эггара хьалха геологаша балхаш дIадоладьча хана чхьабйраша дукъаш хозар из санна йолча скважина техникага иштта кIоарга буруш тохалургдац ахош.

Буруш тохара мастер Ш. Хетагуров цу къамаьлашка ладугIа даьа а вацар. Ший бригадаца цу скважина 4500 метрега кхачал-ла буруш тоха лаьрхIар цо. Ше тIайийца декхар цо кхоачашдоргхьарах тийша бар буруш деттача № 2 йолча контора кулгалхой а, хIана аьнча шийна тIадилла декхар хала дар аьна тIехьашка ца воалаш лертIа кхоачашдеш хьаьвоагIа из.

Ше балха волаш мел йоаль гоавал дIалуш, иккаха боагIача тайнара болх беш, хьинар цо кхоачаш дIадихьар цо из безктокхаме гIулакх. Буруш тоха балабеннача хана деш 150—200 процент оагIон кхоачашеш хьайоагIа бригада. Болх дика вIаштIехьбаккхарах хьахиннар а дика да: пачхьалкхенна цар кходаьд 44 эзар сом.

Ийислора халонаш а. Иштта апрель бетта 3800 метр буруш тохачул тIехьагIа скважина чура газ арайетта йоласлар. Бизавча бетта гео секаеш балхош ю дийзар.

Нов. Хетагурова дIадоладаьр хIана чаьхделлаш ба И. Симоненко бригада болхлой.

Буруш тохара 7 бетта план кхоачашъяь баьннаб уж хIана. Графиках лаьрхIачул 3—4 бутт хьалха скважина буруш тоха бала дош деннад цар. Дикка къахьийгал И. Горбатюва, С. Жабиневе, Ф. Заруднева, Б. Гетагажева, А. Алероева, А. Борогова, иштта кхычар а.

А. УГУРЧИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ № 2 йолча буруш деттача контора кертера геолог.

Иштта гIулакх ду

Дика къахьегаш я Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозерча столове коллектив. Цу столове болх дика вIаштIехьбаьккхаб заводующе вов. Пасаева.

Массеза тайп-тайпара блюдаш кийчду укхаза. Цу блюдаех ахча дукха доаккхац, масала, дулх чуулача борщах 9 капиг мара даккхац, котлетех 17 кепиг, иштта кхы а. Дал хIама алагIа чудахьа а бокъа я къахьегашхой.

Шоай совхое бахача пхьал совгIа кийчакхьера баьлле дукха пах дул тIехаза дешна-деиша. Церга массаненна чам болаш даь хIама кийчду укх столове ворхI шера болх беча шеф-повара Сатуева Зинас.

Кхаппа болх беча цаа долаьйина хIама даа столове дIаухаш къахьегашхоша кх из йоалаьй уж болчча ха хIана дIавхухь столове болхлоша. Иштта, со волаш пхьолагIча отделене № 1 йолча бригаде баькхар столове болхлой.

ЧIоагIа раьза бар цу гIулакха къахьегашхой, «Варкал шоана», — аьлча шоаш бахьар цар столове болхлой.

С. ЧУХАРЕНКО.

МОСКВА. Савеловски вокзала юххе хьалдеш латта цIенна пайдане хьалдеш латт паяхьаш. Укх геттарча шо-шоай наьа тIоала цIа яхар цхьана тIара пайдане укхаза хьалдеш латт паяхьаш.

Сурта тIа: Савеловски вокзала юххе хьалдеш латте паяхьаш.

Н. Аникеева сурт.
ТАСС фотохроника.

Пайдане гIулакх

ТIеххьа кхоачашду шоаш тIайица декхараш Сунженски района «Победа» ахача колхоза баьца даьраш леладераша. Хьийкъаьд баьца дааараш.

Дика вIаштIехьбаьккхаб болх Гусев Степана кулгалдеш йолча баьца даарраш лаладеча цхьоалагIча бригаде.

Паримашка электричествоца боагIаш йола дакха температура лоаттаю, баьца дааараш полиэтиленови пленка тIа дIалув, турбаех кьча установкашца хий детт цара.

ХIанэ бригада коллектив шоаш кхебаь хьувцъаш чудаца а, 18 тонн кабуц, 7 тонн хилаан хохаш, 17 тонн наресаш чукйна цар.

Дукхьал нарсаш йоххарах колхоза баьна пайда 10 эзар сом за.

К. ОСМАЕВ.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ДЕЗАЧА ДЕННА

«Терек» аха станци... Из Грозненски наькъа отделене Терски участке улл. Станце коллектив йоккха яц, бакъда къахьегама тIера йолаш а барт тайпа а я из.

Шерра-шера шоаш деадеш долча машиннаькъахой цIейна укх шера а дикача толамашца пакъа боах уж. Мухь тIаботтара ах шера план 162 процент кхоачашъяьй. ДIабихьаб планал совгIа 3100 тонн халкъабоахама мухь.

Иштта тIехькхоачашъяьй (110 процент) вагонаш IоIеасслара йола план а. Грозненски наькъа отделене наггахьа мара ийслац цу тайпара хьокхамаш.

Машиннаькъахой цIейна наькъа балхаш станце коллектив яхье дьийнай коммунистически къахьегама коллективна цIи яккхара. Тоша мегаргва из сийлен цIи цар йоаккхаргхилараш.

Къона а кьаьна а машиннаькъахой ба укхаза болх беш. Тхьаь етт шу да халданза электромеханик Марков Евлоним Васильевича станце къахьега. Тхьаь шу за сигналист С. Крючков станце вола. Иштта дукхача хана болх баь, балха говзал лакха йолаш, гIалат ца доалийташ къахьегаш я станце дежурни йола Галич Мария а.

Иштта дика къахьегама толамашца пакъа болх шоай цIейна «Терек» станцера машиннаькъахой.

С. ВОРОШИН.

ДЕШАРХОШТА ДОЛА СОВГIАТ

Укх шера вай республике керда школа хьаелла лаьрхIад. Цига деш хургва пхи эзар дешархо. Школаш хьалъь йисте а яьа шиъ хашахьа эксплуатаце дIалаш гIишлонхой керттерча декхарех цаI да. ХIаьта шоай низ а хьинар а кходац цар из кхоачашде гIертаж.

Катаяна шIерачa поселке 120-ча квартале кердача проектах хьалдеш латт кхо этаж йола керда цIенош. Из а 964 моттиг хургйола юкъара школа.

Из школа хьалъеш я «Грозпромстрой» № 8 йолча гIишлой-монтажни управлени.

Дика вIаштIехьбалашар болх хьалхарча дешошка. Тоьалар гIишлой материалаш, хIаьта йолчар дийна а дакха лиар. Эггара чIоагIагIа эша кирпича а хилацар.

Цхьабакъда, уж ерригa халонаш эша а яь болх тоабе йоласлар гIишлонхой коллектив. Шин бетта лоаш хьалдаь, тхов тилла, уйлаш Iотеха, штукатурни малярни балхаш йистедахьа баьлар уж, хIаьта хIанэ отделочни балхаш деш ба.

ГIишлонхошта юкъе къаьста белгалъяьккха ева Никитин Иван бригадир вола малярни бригада. Цу бригадера берригаш а комсомольцаш ба. Цхьаккха бран ц цар балхана, хIаьта производствени нормаш дайм тIеххкхоачашъю. Масала, дийнахьа йола норма 120—130 процент кхоачаш ца еш цхьакхе да дIадайийталац маляраша Л. Краснокае, Т. Пирогова, В. Корочкова, О. Лешкова а кхычар а.

Цара воргIа болх беш ц штукатурий бригада а.

Из дешархошта доаккха совгIат кийчдеш ба гIишлонхой.

Г. АЛХАЗОВ.

Декхараш дика кхоачашду

Къахьегамхой депутатий районни Совета 1-ча сессе 1965 шера март бетта вIашагIъелдар Совета 13 массазара комисси. Царна юкъе бахар 192 хоржамий округе гIолла харжа берригга депутаташ. Уж а гIишлоний гIулакхий, халкъа образоване, социальни Iалашон, уггаIчеоп, социалистически законность, бюджетно-финансай, кхычараш.

Миштаб цар беш бола болх?

Эггара хьалха белгалдаьккха доагIа, цар декхараш къоастам боадаш цхьадха а даьха дIа-се дийхъа хиларо, шоай фу де деза депутаташта дика ховш хиларо массазарча комиссей болх кийсагIа а эффект йолаш а вIаштIехьбаккхара новкъестал дела.

Района а геттара боаккхача лоархIамера граждански гIишлоний объекташ, цар дакъе типографи, Чоккова цIерача библиотека цIенош, пах баха цIенош, берий учреждений цIенаш санна йола як йистейсалараш а йолаш. Дерригача хьалдеча гIирсашта моттигашкарча Советий хIара деппара тIахьошам лоаттабе беза, къаьстта а из тIахьожам лоаттабеш хила еза гIишлоний гIулакхий массазара комисси.

Дика хетадеш из дий, пах бахара йолча цIеной дош боккхача лоархIамера хилар а тха районни Советаш цун исполкомаш меттел, районерча берригача къахьегамхошта а тIехьа из дагадоаллаш хилар а. Районо юллаш латт № 1 йола микрорайон. Дукха этажаш йолча пах бахара цIеной, берий учреждений, кхыча объектай йоккха комплексе я из. Из район йиллар боккхача лоархIамера хилар кхета а деш, цигара гIирсеш хьалдеча миншта лел тохкилга лаьрхIар массазарча комисси. Комиссера депутаташ массехказа бахь цига хилар, цар болх лоцща, прорабашца, СМУ-12 начальникаца вов. Васюкаца хьамаьлаш дир. Тохкам беш депутаташа цитара дукиха а кхоачамбоацараш гучадьяхар. Тохкам бара итогаш шиъ заседание йийла а йийца, комиссе оттадир № 1 йолча микрорайоне гIирсаш хьалдара плаи кхоачашъяра деламах лаьна йола нов. Васюка доклад исполкома заседание юьца оттаелга. Цу гIулакха комиссе шиъ балха юкъе боалабаьбар общественникаш - специалисташ.

Бахаш бола нах бахара гIулакха Iалашбара дош боккхача лоархIаме хилар теркал а деш, комиссе лаьрхIар района территоре тIарча бахаш бола нах Iалашбара предприятей болх миншта латт тохкилга. 1965 шера майлюнь беттанка из дош моттигашка тохкар, цул тIехьагIа комиссе а исполкома а дийцар бахаш бола нах Iалашбар теладарах дола парте а правительства а хьехамаш цу предприятей кулгалхоша кхоачаш миншта ду. № 2 йолча горбыткомбината кулгалхочоа нов. Амирхаджиева банно-прачечни болхама кулгалхочоа нов. Слеповехинан белгалдир района къахьегамхой бахара гIулакха Iалашбара юкъера кхоачамбоацараш.

Дика а пайдане а болх бу вов. М. А. Матва председатель волча социальни Iалашон комиссе. Цу комиссерча депутаташа дукха ха йоалцеш тохкар Ленински райсобесе къахьегамхой лоткъамашки заявленийи миншта хьеж. Даьхен тIема инвалидаш балхаш тIа ийсбарах бола СССР Министрий Совета сопам миншта кхоачашбу тохкар тха депутаташа. Из тохкаш уж хилар «ГАРО», «Красный молот» ахача заводашка, «Гипрогрознефть» объединене, хлебокомбинате, макаронни фабрике, будзама конторе, лесоторгбазе, кхычаьа. Исполкома дехха новкъостал ду депутаташа квартирни учете латтараш тохкаш,

ДЕПУТАТИ ВАХАРИ

хIаьта хIайхалехьа 100-ннел тIех тохкам а баьб цар. Дукхи ха йоалцеш депутаташа тохкаб Ленински района инвалидий вIаший новкъостал дара касса болх.

Белгалбе безаш ба новкъостий И. А. Богашев, В. А. Кривошеина, Н. Н. Свердлин, Я. В. Калюжный, П. М. Карстиченко, В. Д. Ягодина, С. Д. Горбунова, кхыбараш санна болча депутатий дика а хьинарера а болх. Шоай ха а салаIар а ца кходеш, шоай депутатски декхараш хьинаре кхоачашдеш ба уж.

Райсовета депутаташ хьинаре хилара масалаш дукха а да. Тхох хIаране, бIарча хьайийцача ерригача Совета а тхоаех хIараиеча а тIалатта районерча гIулакхий лоаттама, каржархой налевош кхоачашдара хьакъехьара бехктокхам кхета а беш, цхьаьца найда бу юкъерча гIулакха.

Хьоахаергьа вай нов. А. С. Шер председатель вола социалистически законноста комисси а. Социалистически законность дIахо чIоагIIара долча гIулакхех бола Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета 3-ча сессе сопами Ленински райсовета решении кхоачашъяра хIана уж дIайоазийтара бола боккха болх беш латт. Улицай комитетийн новкъостий судийи председателий, исполкома административни комиссе члений семинар яьй. Семинаре доклад бир депутаташа Я. С. Шера, Н. С. Айдинова, И. П. Рубана, М. Е. Куприенас. Юкъарчал доацаш кварталашка собранеш ю, тайп-тайпарча темаех лаьца лекцеш еш. Цу гIулакха прокуратура, суда, адвокатий коллеге болхлоша доккха новкъостал ду. Цу собранешка къахьегамхошта доаш советски законаш. Цу тайпарча собранешта нах чIоагIа раьза хилар да массаза а цига пах дукха хулаш хилар.

Социалистически законноста комиссе а аларца райсовета сессе 25 июне тIайийцар района, предприяти, квартал хьокхаме общественни порядок йолаш хилийтара яхьа заводской район тIахьехаш бола сопам.

Белгалбе боагIа вов. Ф. И. Мирчева председатель йолча халкъа образоване хьакъехьарча массазарча комиссе болх. Цу комиссе хьинарера дакъа лаьцар районера школаш бIаьстийрча арахецара экзаменашта кийчъяра балхах. Из дош кийч а даь райисполкома заседание дукха оттадир цу комиссерча депутаташа. Цу комиссерча депутаташа дукха хьахьийгар кийнулаш йолча юкъагIара берий салаIар (берий площадкаш, лагераш, лешараш, кхыдараш) вIаштIехьдаккхара. ХIана цу комиссерча депутаташ тIайийрзаб кердача 1965—1966 дешара шера школаш кийчъяра балха. Царех къаьтта а хьинарегIа болх беш ба депутаташ Н. Ф. Литвинов, Н. Ибрагимов, О. В. Косенко, Лагутина, кхыбараш.

Депутаташ хьинарерча балха юкъеозара цхьыкха форма а я тха — депутатски советаш. Районе хьалха хоржамий участкаш дийнача вIаштIехьлаьй 19 депутатски совет. Царна юкъе ва горсовета а райсовета а 200 депутат. Уж июнь бетта мара вIашагIъехка еце а царех советаш хьинаре болх бе йолаеннай. ХIана улицаш комитетацех квартальни уполномоченнашцен цхьана тIайийрзаб къахьегаш а уж уналцIенаш дента кийчо яра.

Советий председателаша шоай заседанешка чIоагIаьй граждаиаш тIабйбара графикаш, депутатий советий балха плаиаш, микрорайоний самодеятельни организацешца бувоен лоаттабу цар. Цу Советий балха планаш тIа белгалдь да хаьржархой наказаш кхоачашдара, школашта массане а дешар вIаштIехьдаккхара а уж кердача дешара шера кийчъялара а новкъостал дара, советаш йолча территоре тIарча ерригача самодеятельноста организацей болх хийбара деза доккхий гIулакхаш. Советашта тIадилла да иштта берий учреждений балха дешашка, торговле предприятей, культпросветучреждений балха дешашка хьежилга.

Дика а хеташ белгалдаккха доаш да депутатий советий балха юкъе дакъа лоацаш РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лаккхехьарча Советий депутаташ хилар. Царех ба новкъостий Е. А. Сенников, И. Д. Олейников, Р. А. Вахаев, В. А. Ковалев, М. П. Ушакова, Л. Панченко, М. И. Коновалова, А. И. Ковальчук, Е. А. Маслова, Гриценко, кхыбараш.

Тхо чIоагIа тешаш бевза да депутатий советий балха цу тайпара йола форма чIоагIа пайдане хилараh.

Белгалдаь доагIа цхьаьнха а: депутатий советаша болх бергба партийни организацешца тха хоржамий участкаш хиннача моттигашка вIашагIъеккхача агитпунктанца цхьана.

Депутатий Советий балха йоккха терко ю КПСС Ленински райкомо.

ХIана хьалхашка латта декхар да ерригача советаша хьем боаллаш боккха шоай болх денале болабелга, хIана аьлча из хаьржархошта эшаш ба.

П. ВЕРНИК.
Къахьегамхой депутатий Ленински райсовета исполкома секретарь.

ДУКХАГIА ТЕРКО Е ЮРТАШКАРЧА ГIИРСИЙ

ХIана дукха гIишлош хьалъеш латт Грозненски района Толстой-Юрта. 1967-ча шера хьалъяь ала езаш я цига коа тIарча овлхаварий фабрика. Из фабрика хьалъяь лаьча «Старооюртовский» совхоза торо хургья бIаь эзар котам кхаба. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда пачхьалкхена шера ткъо миллион фуъ, 350 тонн овлхаварий дулх кхоъ, 27 тонн бедараш яха. Из гIишло хьалъяра балхаш ледара лелаш хилар бахьан долаш чIоагIа сагота ба совхоза болхлой. Из лоархIаме гIишло хьалъеча болх беш я «Чечингсельстрой» треста № 101 йолча дIа-юха укача механизированни колонна коллектив.

ГIишлонхоша из фабрика хьалъеча укх шера кхоачашде деза балхаш дукха да. Дуккьала укх цхьан шера 9 бIаь эзар сома мажа гIишлой-монтажни балхаш кхоачашде деза цига. Ер шу чакхдалалехьа хьалъе ева ихи эзар котама лаьрхIа йола ялх птичник, 4 акклиматизатор, инкубатораш, канализаци, теплофикаци, котельни, кхыйола объекташ.

Цхьабакъда, хьалхарча ах шера гIишлонхоша хайра хIама лаьцан. Ялх бетта фабрика хьалъеча дIалахийтар 109 эзар сом мара дац, из хул шера цига дIалахийта хьахьожадаьчох 30 процент. ГIишлон участка начальникана Енсвитов Мурата тха къамаьл хилча, тхона гучадаьлар гIишлон оча болх во лелар кертера бахьан кхоачамболлаш гIишлонхой ца хилар долга. Цига чIоагIа эшаш ба гIишлонхой. Цхьабакъда, «Чечингсельстрой» треста кулгалхоша деш хIама дац цига эша гIишлонхой бахийтара.

ХIана фабрика хьалъеча каменщикаштен контажникаштен де дукха балхаш да, хIаьта цига болх бераш 3 монтажники 12 каменщики мара вац. Цига де деза балхаш кхоачашдара эшаш ба кхоалагIчен йиьалагIчен разряда каменщикаш. Лакха говзал йолаш гIишлонхой ца хилар бахьан долаш, доха хул кхоачашбаьча балха дикал. Масала, нов. Вреченков кулгалдеча монтажникий бригадо акклиматизатора аьшкабетона опораш оттаеча дукха гIалаташ дуалийтар, кхоачашбаь болх лоха дикал йолаш бар. Юха бе безаш хилар из. Иштта лоха дикал йолаш ба каменщикаша кхоачашбу болх а.

Кхоачамхилаал гIишлонхой ца хуле, план кхоачаш ца яр кхерам болаш гIулакх да, яхаш дуц нов. Нисаитова. ТIайийна социалистически декхарашка пачхьалкхен плани толамца кхоачашъергья, нагахьа болх беш 150—170 гIишлонхо хуле, хIаьта хIанэ берригa болх бераш 70—75 сар мара вац. Царех дукхагIбараш гIончий болхлой а ба.

Фабрика хьалъелга гIехьтетт нов. Пальчак керте латтача аьшкабетона конструкцей завода коллективо эшшача боарамах эша материалаш ца хилийтар бахьан долаш. Ассортиментах материалаш хьалйтара плаи кхоачашъе а ца гIерташ, аьшкабетона материалаш хьахалхьийтара объем кхоачашъе гIерт из. ХIана фабрика хьалъеча эшачул дукхагIа а опорий башмакаш, опораш, хIаьта вIалла йоацаш я балкаш, плиташ. Цу гIулакхо торо хилийтац гIишлой-монтажни балхаш кхоачашде.

Веча балха чIоагIа кешкаоле ен хIама да тIире хьалбеча хий ца дацар. 4 километр гаьнара хьакхаьье безаш ха из. Цу гIулакха дукха балха ха йоацо, болх ца беш багIа безаш хул гIишлонхой. Дахо йодача хана, балхаш яхы тIа а сихаеча кхи а вогIа хургха цигара сурт. Дахо йодача хана иштта дIабаха лам хал болх, треста кулгалхоша дукхагIа терко тIабахийта беза ю лоархIаме гIире ший хьахеза хьайша бахинара.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ Грозненски района секретарь.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 22 июнь 1965 шу.

МАССАНЕНА ХЬОКХАМ ЛУШ

Сихха ца бола алаташ чуэцам бодуш Грозненски района «Новый быт» цІачу колхозера механизаторш. Ялат хьокхача хьалхе летташ ца цу колхоза дикагІчеха комбайнер Шаповалов Федор. Шуй агрегатаца цо хІинале 210 гектара тІара хьекхача алатах 330 тонн лаьжхерча сортан дола ялат аьдда.

Сурта тІе: комбайнер Шаповалов Федор.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

ІІаьхий а Грозненски баьца даарий совхоз. Цуьнга ю 3987 гектар хьаьтте, кхоачамболлаш юрта боахама техника.

Шуй хашпахьа йоккхе а ю бІаьстанна дика кийчбенна цаьэа бахача механизаторашна хаьнна хІама доаллаш тоальча арригача чаккххаца дика чакхдаьхар бІаьсте лаьттанца ар деррига балхаш.

711 гектар йола йокха сомий беш я совхозе. Деррига сомий хедам дика хетах. Долче, сомий бешамаш лелаоргаша паччахьалкхен план кхоачаш а тІехкхоачаш я сога. Пачхьалкхенга сомий 1900 тонн дІаяла езаш ба уж.

— Грозненцашта 3,5 эзар тоннал цІенгаргІа боацаш сом хургба оаха,— чакхаш беша йоах сомий бешамаш лелаоргаша.

Баьца хаараш лелалераш 464 гектара тІа хкоду баьца хаараш.

— Планага хиллача баьца хаарий 6500 тонн консервни завода дІаяла еза баьца хаараш лелалераша. — йоах дуккха ха йоацаш Серноводски юртбоахама техникум йистеяьккхача, хІанз агроном-инженер йолча Соколова Валентина Николаевнас. Цхьабакъда, тха баьца даараш лелалераша вай консервни завода дІаяла дерхІ 8 эзар тІех тонн. Шерра социалистически ях а йоаржаь, тІаІІоьтта чІоагІа боах беш ба йиъа а бригада членаш.

Совхозе хьалхарча моттиге латт бригадир Софья Лаврик йолча бригадица социалистически ях лелаю Валентина Воздиновай бригада. Цу шиннга а бригадана коммунистически къахьегама бригада яха цІи еннай. ЦхьоалагІа вай тІахкоачаш, хІаьта Воздиновай бригадана ахча совгІат а деннад — 100 сом. Воздиновай бригада йиллача хана 5 да хьалхагІа дІаегІа яьлар бригача культурай раесала.

— 1964 шера планага хиллача хІара гектара тІара лимха эзаш хиначча томата 180 центнера метта 280 центнер яьккхо оаха.—дуэц Валентинас. — Укх шера ях а хьалха гІа лимха дерхІ оала.

Коммунистически къахьегама бригадо цхьаннха а болхло вац леча йола задани тІахкхоачаш да еш, хІаьта Евдокия Никитас, Лидия Сапинас, Зоя Поповас денна йола нормаш 150—160 процент кхоачашью. ХІоанга къахьегаш бац трактористаш Хатуев Іумар, Норенко Кирента. Цар 200 процентага дІакхоачаш тІехкхоачашью хІара дийнахьара нормаш.

ТІаьІоьтта дика болх беш я Юсупова Тансая Приходько Раисая бригадаш. Цар дехар тІаийцад Грозненцанта планал совгІа дукха а тайн-тайнара дика сом хургда.

Культиваци ярца цхьана удобренеш етташ волча тракториста Иван Федорович Лисицина хІара денна 250 процент кхоачашью нормаш.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш хІоаргта кхета а еш, Грозненски баьца даарий совхоза къахьегамхоша хьинар айденна къахьег семилетка верхІагІа шу ха яьхал а йоалаш чакхдаьккхар дукха.

И. ЦУЕВ.

ДукхагІа дІае доакъарийна хьажкІаш

Укх шера чІоагІа йоккъал оттар бахьан долаш цхьаццайолча моттигашкара эрий тІаьнна баьцаш маьлхо йоага а я гІожача доакъарийна лаьрхІа хьажа бул а йоацаш лисад Шелковской района боахамаш. Цулухьа цхьаццадола боахамаш дуккха доакъар ІалашІ лаьнде дехкарийла да. Ер бутт болалуш гІошача доакъарийна хьайбаш 19 процент мара Іалашъяьдац. Геттара мела лелабу из болх Менжинске, Ленина цІерахча, «Червленский» яхача колхозашка.

Цхьабакъда, дукхагІйолча колхозий къахьегамхоша шоай йолча торонех пайда а оцаш. кеода торонаш гуча а йоахаш кхоачам хургболаш доакъар ІалашІдара къовсам лоаттабу. Юта «Коминтерн», «Красный пахарь» яхачен, Кирова цІерахчен колхозашка хьанда хьалдоала ка бола ялат чуийна а баьцаш хьекха а муцьадаьнача лаьтташка силоса лаьрхІа шоалагІа ялат дІаяле лаьрхІад.

Массанена хоош да цкъа ялат чуийцача клашка доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш, борц, кхыйола а культураш шоалагІа дІаерах бокза пайда боалилга. Цхьан шера шоала ялат чуоца а заараш тоннаш доакъарийна лаьрхІа силос йолла а вІаштІехьдоалийт цу гІулакхо, дукха рузнъа доа а ца лайташ.

Укх шера купьадьккача кхаш (3800 гектара тІа) хьажкІаш дІае лаьрхІад районе, хІаьта хІанале 2200 гектара тІа хІа а йийнай.

Къаьстта дика лелабу из болх Кирова цІерахча колхоза механизатораша. ШоалагІа хьажкІаш дІаера план кхоачашъяьй цига. ХІаьта «Коминтерна» цІерахча колхозо план 25 процент кхоачашъяьй.

Цхьабакъда, из болх юта дика лелабац кхыволча боахамашна. Юта, «Червленский» яхача колхозе планал 500 гектара тІа дІае езача 75 гектара тІа мара дІайийна ваш мошача доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш.

Дикка тоаенна ха еттай хІана. Каст-каста дела догІа. Цу гІулакхо дикка аьттув боалих беррига ина оарцагІа а баьккха дикагІа болх ба. ХІара колхое дехкарийла а цкъа ялат чуийнача деррига лаьттах 25 процент хулача лаьтта махулла дукхагІа шоалагІа дув алаташ дІаде, къаьстта хиш дехкача лаьтташка а дуьц.

О. КОВЕРИН.

Бе-башха да гІулакхаш

Дог гІоалоаккхаш дар Ачхой-Мартана района Коатар-Юртарча бархІ шерарча школе бІаргадайна сурт. Хоза, цІена лостамаь чудерзадьдар школа коз. БІарг тІаоэаш яр школа коара зІамига сомий беш.

Юта хоза сурт духьал етт школе чуваьлча а. Сийрда, сапаргІата я йокха классаш. ХІанале тоадь, басараш хьекха кийча да парташ, доскаш, истолаш.

Школана ремонт еча хьанаре хаьха лоацаш хилар хьехархой Х. Ибрагимова, Л. Щербакова, В. Иванова, техничкаш а лакхерча классашкара дешархой а. Ремонт еча мел эша материалаш Іалаш еш дика кхоачам лоаттабир школа завхоза Расуев Абдулла, школа партийни организаца секретарь волча юртсовета председателе нох. Устаева.

Белама а коридора чу а. Дика кийчаьнай хьалтоха йоахьа дешархоша йола правилаш. ХІара пунет доакхача [illegible] къаьстта [illegible] йоала.

Шуй хашпахьа Іана кийчо яьй [illegible] а Іалашбаьб.

Шуй хашпахьа дика ремонт я кердача дешара шера бераш тІаоца кийча а Шаьла района бархІ шерара школа (директор нох. Лорсанов).

Царна тІехьайисаш Лермонтов-Юртарен Бунатарен бархІ шерара школаш а.

Цхьабакъда, Закан-Юртарчен Самашкинерчен школашка ремонт яра гІулакх во латт. Укказа ремонт яь чакхъала дукха ха яц. Цо хьахьокх цу школай директорашен юртсоветий председателашен шоай лехкараш доаттІача тайпара кхоачаш ца деш, гІулакх тесса леладар.

Геттара во лел ремонт яра гІулакх Ачхой-Мартанарча юкъерча школе. Района кхы мел йолча школашта дикача гІулакхашца хьокхам гойта дехкарийла яр из. Школа коллективо а директора а хьахьекхар шоай боахама дола ца деш хилар. Пайда ца эцаш ах тоаш басар даймад. Кераш деха доллаше а вкзгаш ца а оттадеш басараш хьеккад. Цу деррига а оаца доах.

А. МАГОМЕТОВ.

СИХХА ЧУЭЦАРГДА ЯЛАТ

Шаьла районе оттара хьалха мукх хьакха арабаьлар «Шалинский» яхача совхоза къахьегамхой. Укказа шерра групповой метод вакъехухьаш алаташ хьокх. Массайола 12 комбайн цхьан участке ялат хьокхаш йоаьл. Цар сакха алаташ чуоцаш бола цу райоль кхыча совхозашка а колхозашка а.

Болх дика вІаштІехьбаьккха хилар бахьан долаш тха аьттув баьлар гурахьа дийна алаташ сихха хьалха, хакрох Іалахха а лаьрда дах а.

Укх шера заьргІа кийчо яьлар тха района боахамаш алаташ хьалара. [illegible] ремонт яь [illegible]. Хьехаца дика кийчаьяр. [illegible] хьахьада гурахь хьекха аьтто хилар. Массайола колхозашкен совхозашкен шоай торо ёаьдийха хьакха алатах хьакхара йола графикаш оттадар. Агротехнически лехаргашца моттигаш хьегаьвьхар. Цудуьхь хІана а цу графикашца хьакха алатах хьокхаш боаха района механизатораш.

Цу района ерригa 85 комбайн 73 ялатах сеца ца летташ комбайн хьокхаш йоаха.

Мукх дика тІабьоллеаб укх шера. ІІалахь хІара гектара тІара 14 центнер мара йоахача 18 центнер чуэца аьттув баьлар цу района боахамаш. тІаккха Ленина цІерахча колхозе хІара гектара тІара 21—22 центнер мукх чуийнад.

ХІане деррига боахамашка болабеннаб гурахьа дийна кІа хьокхаш касарах Іодилла. Цу тайпара 8900 гектара тІара дІадийна кІа чуэца дезаш да тха района боахамаш. Тхо дог тийша да из 8—10 дийнахьа хьекха даргхидарах.

Ялат хьокхаш йоаххача агрегаташта гІулакх деш лаьрхІа механикаш керте латташ ремонтни бригадаш а. Ремонт еча хана эцаш йола тайп-тайпара запасни оатталаш а ремонтнихошка.

Ялат хьекха доладеннача хьалхарча дийнахьа делла хьа ла механизаторш. Ялат цІена хьакхаран из дика арданн йокха тІоаш тІабохьийтаб хьар. Дийнахьа бах болх сараха белгалбьаьккха хьахойт. Кхашкарча станица кхоахама доскан да. Цар кхойт хІарна дийнахьа бах болх цунна ла ла. Геттара дика вІаштІехьбаьккхаб из болх Ленина цІерахча колхозе «Шалинский» яхача совхозе.

Ялат хьекха дьнначча кханага ца дІадоахь. Шкидаь кхаш кха хьа уж хьакхаш дІае кийчлу. Из бола дика дІахьу «Автуринский», «Шалинский» яхача совхозашка; цар хІанале 1208 гектар тІа шоалагІа дІайийнай хьажкІаш. ТІаккха деррига района боахамашка планах 4000 гектар йолча 2400 гектара тІа дІайийнай из культура.

Пачхьалкхен план кхоачашъяра торонаш я тхога. Из дехкар хана хьалха кхоачашдергда оаха.

И. ХАХАРОЕВ.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

СЕВООБОРОТАШ КАРАЕРЗАЯР—ЮРТА БОАХАМ ДЕГІААХАРА НИКЪ

Лаьтташцарен хьайбашкарен ма хулда дукхагІа продукташ кхем пачхьалкхенга уж йоххара план толлачча кхоачашъен йиш хургйолаш шоай боахамий доалахьарча лаьтта мелагІа, мел культураш дІае еш а, доахан мел леладе деза а, лаьттах пайда дикагІа моьтта эца беза а гойтеш дола дешаш шоалца къоастадайта совхозийн колхозийн хулгалхошта боаъо еннай КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша. Цу решенеша дизам дІадовх Іилмо маяххара юрта боахам дегІаахара-севообороташ юкъейоалаяран караерзаяран повкъарле еш хиина бахьанаш.

Вай республика вонагІа долча боахамашка юкъейоалаьяр севообороташ. Цу гІуланха дукха средствашки хам йеллир, цхьабакъда, колхозийн совхозийн шоай бехках а юта кхычча бахьанех а цхьанна боахамо йоагІача бесса юкъейоаланзар уж.

Севообороташ юкъейоалаяра повкъарле йора боахамашта еш йола специализаци каст-каста хувцаро, хьала дола Іалама-экономически хьалаш терхал ца деш планировании еш хилар, пачхьалкхенга продукташ йохкара планаш уйла ца еш уттаяро, цига кхьал лостамах чІоагІдеш, тІаккха юха вокх лостамах чІоагІдеш боахамашта хувцамаш даро.

Боахама чІоагІа доархІаме да цхьа кхаи, сомийн восесийн бешамаш, йол хьекхен хьайбаш доажадуи дьагІенаш хилар. Каст-каста хувцамаш даро пайда эцанза йиса затраташ йоаш. ХІаьта керда лаьтташ хьайбаца кхы тІа а дукха средствашк дІахайта оза. Вешта аьлча, боахама йоаца интенсификаци яра эттара хьалха хилча даргІоадаш ца цхьан тайпара лаьттах пайда эцар, хІаьта Іалмо бакъльча севооборотаца повкъостал дергда [illegible] тайпар дикагІа пайда эца.

Лаьттан гІулакх къоастадеча хана къаьстта лоархІама да, севообороташка хьежжа производственни центраш — хьайбаш кох тІара оалхазараши леладу фермаш бакъахьа дІахьа нийсъяр, магистральни боахама чурчен цхьакъанта проект нийса оттаяр. Из деш нийса къоастадича ялташ, бІаьш эзараш сомаш ахча кходу боахамо.

Боахама чура лаьтта къоастадеча хана юта лоархІаме да сомий бешамий, Іалама дьагІенийд, йол хьехача моттигий майдаш дІа-юха нийсъяра деша. Вайна гуш махилара, боахама территорен дІа-юха нийсъеча хана дукха гІуламхаш хул боахам дегІаахара гІо деш, цудухьа цар шоайла айхха бувзам ца хилча хуйца а дагІаш севообороташ юкъейоалаярах, хІаьта уж караерзаелга — хьехале а дезаш.

Хаттар етт: малагІча хана йича бакъахьа и перспективни специализаци. Боахама чура лаьттан гІулакх къоастаяча хана (севообороташ юкъейоалаеш) нийса хургда 1970—1980-ча шерашта доагІаш дола лоархІамаш дича, вешта аьлча, КПСС Программа тІа белгал мадакхара юрта боахама производство дегІаахара кертерча хьокхамашка хьежжа, хІаьта практически кхоачам хургба 1970-ча шера севообороташ юкъейоалаяра лоархІамаш дича а. Вай республика колхозашкен совхозашкен цу тайпара севообороташ юкъейоалаяра проекташ уттаеш ба Нохч-ГІалгІай лаьттаустроительни экспедице специалисташ.

Укх тІеххьарча шин шера экспедице чакхдаьхад «Скотооткорма» система деррига боахамашка хІана дац аьнна севообороташ юкъейоалаяра балхаш. Севообороташ юта юкъейоалаьй «Джалка», «Грозненский», «Самашкинский» «Красноармейский» яхача совхозашка. Наурски районерча Ленина цІерахча колхозе, Шелковской районерча Кирова цІерахча колхозе. Укх шера цу тайпара балхаш чакхдоахаргда Мичурина цІерахча, «Гехинский», «Лермонтовский», «Горец», «Автуринский», «Гвардейский» яхача совхозашка. Республика кхыча боахамашка севообороташ юкъейоалаергьа укх тарг-тарча шерашка.

Севообороташ сихагІа караерзае а лоаш, дукхача боахамий кулгалхошна хаттараш ду хьалха юкъейоалаьль хинна севообороташ кердача хьалашна дІатаръе мегаргьацар-хьогІ, ахаш. Севообороташ караерзаелга мишта лел хьожаш дукха ха йоацаш баьча тохкамо хьахьекхар, хьалха хиина севообороташ юкъе ца йоалаяр боахамашта шоашта аьттув болаш хилар. Массехк шу хьалхагІа санна а доацаш, кхыча производственни лостамах болх беш да хІанз республика дукха боахамаш. Цу шерашна дукха специализированни совхозаш ехкай керда, республика деррига боахамашка хІама хийцадац аьнна ловкхий хувцамаш хиннад цу юкъа: зоний дакъа лаьттан мара а дераьдь аьхад, дукха хаьмаш хиина каналаш дехкад, юта хь. зІ.

Цу бахьанех тхоца нийса догеш да, укх тІеххьарча шерашка ука балхаш чакхдаьхача боахамашкара дІахиллача массалахьа а керда севообороташ юкъейоалаяла.

Шиэо йоацаш йокха экономи ю севообороташ караерзаяро. Масала, хьаьцарьъа вай Шаьла районера «Автуринский» совхоз. 1964-ча шера экспедице цига чакхдаьхад севообороташ юкъейоалаяра балхаш. Из совхоз предгорни зоне чуйоагІаш я. Іалама хьалашка санна, хІаьта юта цу район-территоре гІа уттаза дукхача промышленни предприятеш а аьттув хулийт совхоза специализаци е. Цунца дуьнаденна хиларца боахамера керттера доаргьеш да: растениеводстве — шекара свеклаш фийт бола алаташи, хьайбий боахаме — шура ду доахан. 1958-ча шера юкъейоалаьь севообороташ караерзаьяьц. Шера аьча отчеташка хьажаро хьахьокх, юрта боахама культурай хьучкъам совхозе лоха болга, 100 гектара тІа дІайийнача юрта боахама культуре хьайбашта кхоачамхиллал пайда ца эцалга, планах боагІачул 2—2,5-аза бозагІа ба продукци ливдарга дІабода мах.

ДІахо йолача хана а цу производственни лостамах болх бергба совхозо, цхьабакъда отделенеш 5 йолча метте 3 мара хургьац. хІана аьлча производственни хьалаш дийлача 5 отделени вошал иц «Автуринский» совхоза.

Совхоза территоре тІа белгалъяьй керда производственни центраш — хьайбаши кох тІара оалхазараши леладу фермаш хургйола моттигаш. Юта белгалдаьд дьгІенаш дикагІа халийтара, керда цхьакъаш дехара, хьу йогІара, хица Іалашдара да дІа за гІулакхаш.

Совхозе юкъейоалаьяй травопольни, дозакъара, пропашни севообороташ. Хувца а дуцаш уж культурий дІеро боахамга торо хулийтаргхьа юрта боахама продукташ йІара пачхьалкхен план кхоачашъе а ювьяра доахан шортта тайн-тайнарча доакъарийна Іалашъе а, шул совгІа, шоай доалахьа доахан леладеча совхоза болхлошкен гІулакхарча цхьан ген доакъар дола а.

Проект кхоаерзе йоалаешача хьайбаш духкха дукхагІа продукци йоаккхаргья «Автуринский» совхозо. Цу юкъа 1805-метара 6300-мета кхоачалда бешан тІакхетаргда совхозе, царех 568-метара 2850-мета кхоачалда бетта етт а болаш.

Йоккхий специализированни хьайбий фермаш вІаштагІйоахаро а, боагІача бераинга дІакхоачеш отделенеш чІоагІаро а, юрта боахама культураш кхеара йола агротехнически бокъонаш лораеш юкъейоалаеш севообороташ караерзаяро а совхозага йиш хулийтаргьа 100 гектара тІара дукха дукхагІа юрта боахама продукташ ала.

Товарни продукци йоахарах хІара шера 998 эзар сом ахча Іоргда совхоз. Вайна гуш махилара, боагаьраж ю деррига балхаш чакхъе хочул тІехьагІа дегІаньянна доакъа а долаш, чІоагІьенна йогомашка а йоалаш бокха пайда бу производстве хургъа совхозах.

В. Богатырев,

Нохч-ГІалгІай землеустроительни экспедицин керттера инженер

ДУКХАГІА КИЙЧДЕ ДОАКЪАР

Хьайбаш диза хургда

Боккха ба Наурски района Ленина цІерахча колхоза хьайбий боахам. Ши эзар совгІа бежан, тІъо эзар гаргга устагІен Іаьхари ба цун. Беррига тІабоагІача пайдах 60—65 процент пайда хьайбий боахамах хул колхоз. Из пайда кхы а лаккхар духьа доархІамера декхараш уттаду хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка. ХІара шера дукхагІа хьалхеду цар Іаьсийн Іоахарийн, дийнача фух дараш дебадеш тоаду доалана Іулаш.

Укх шера хІара 100 Іатта тІехьа 95—96 Іаса хІара 100 жийна тІехьа 110 Іаьхари хьалхкебе йиш хургья боахаме, доакъар шортта Іалашдар бахьан долаш.

Соадшарчуа шоаза дукхагІа хІана дац аьнна дахийтад колхозо лоамаи дьагІенашка доажаде шинараши Іаьсийи, деррига эзар бежан да уж.

ДІадахача шерашка Іай кхина а ца Іеш кхьметтел аьхкий а тоъанар боахаме доахан кхабара эша доакъараш. Бакъда, укх шера хувцаденнад из гІулакх.

Хаддаза йоахо ю укхаза доакъара база чІоагІъяра. гучайоах керда торонаш. Совхкен цул хьалхарча шерашкен доакъарийна лаьрхІа хьажкІаши свеклаш мара дІа ца юш хинначча дІайийнай дукхха а кхыйола баьцаш. 800 гектара тІа яр колхозе злако-бобовои смесаш, юта кхо бІаь гектар гурахьа дийнача вІаца яь ника, хьымараш. 80—100 центнер баьца дика йол яьннай царех хІара гектара тІара. ХІаьта ерригa дІаьаьрхІача 980—1000 тонн гаргга йол Іалашъяьй колхозо цу культурех.

Злако-бобови смесаши никеи хьекхачуа тІехьагІа дІабийнаб доакъарийна лаьрхІа бола борцш хьажкІаши, царех а даргІа шортта доакъар. Цул совгІа, ши бІаь гаргга гектара тІа дІайийнай люцерна, хиш декхаш хилах, цкъа аьла лаьрхІа хьекхачул тІехьагІа, хІанз силоса хьокхаш латт из. ХІара гектара тІара 20—25 центнер сийна доакъар доал укхаза. Из геттара шакера силос 350—400 тонн йолла лаьрхІад харшашка.

Дукхьал силоса лаьрхІа хьажкІаш 250 гектар хьалхоэо колхозе. «Узбоевая белая зубовидная» яхача фух я уж. 450—500 центнер моша доакъар дакка йиш я цар хІара гектара тІара. Жа доажаден аьла лаьрхІан бІаьсти цхи эзар гектара тІа дІадийнача рожон «суданская» яхача баьцашен торо хилийтай шена тоъал гІоша доакъар Іалашде.

Доакъара база укх тайпара чІоагІъярах вІаштІехьдаргда колхозе укх шера 1050 тонн шурен, 620 тонн дулхи, 600 эзар фуъи пачхьалкхенга дохкара план тІехкоачашъе, белгаллашкха доза колхозе ах шера планал совгІа фуагши, верхІ бетта плана совгІа шурен дулха пачхьалкхенга дохка хилар.

А. ПЛИЕВ.

ІА ГАЬНА ДАЦ

Каст-каста догІаш делхарах дика тоаенна ионаш, дІайийна баьцаш.

Эттача ханах пайда а эцаш доакъар Іалашдеш ба Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьайбаш леладераш.

ЛерхІар хабарца а доацаш гІулакхаца вІаштІехьдоаких цонаш а дІайийна баьцаш а хьекхаш йолча вш. Дзауров Султанеи, Арсаев Дауден, Баркинхоев Русланен, Кодзоев Рашиден бригадашна.

Совхоза хІара хьайбий ферма кулгалхо доакъар Іалашдеча бригадашна кулгалдеш ва. Царна дикагІа хеш шоай хьайбашта мел а малагІа тайпа а доакъар еш, царгара хьал.

Таханарча дийнахьа цу бригадашна хьекхай 300 гектар доакъарийна дІайийна люцерна, эспарцет, кеми горохи, кеми, ниекеи, кІан вІашагІъуш йийна баьцаш. Дика баьцаш йоал цу 300 гектар хулаш йолча майдан тІара.

Касарах улла доакъар 250 гектара тІара хьал а кийна хьайбашка Іа доаккхаргдолча тІаозаш а аргІаш деш а латт.

ХІанз 8 тракторни агрегат цонаш хьакха йолаеннай. Ерригa а 850 гектара тІа цон я совхозе.

Цул совгІа, шортта тайп-тайпарча баьций а хьажкІий а силос, ча хургда юкъарча хьайбашта.

Доакъар Іалашдеча бригадашта юкъе хьалха латташ я нох. Дзауров Султана бригада.

У. АБАДИЕВ.

УКХ СУРТА ТІА ШОАНА БІАРГАГУ СТОЛОВИ ХАНАЛ ХЬАЛХА ХЬАЛ А ЯЬ ЭКСПЛУАТАЦЕ ДІАЧУЕННАЯ «МАЛГОБЕКНЕФТА» НЕФ ГИШЛОЙ-МОНТАЖНИ УПРАВЛЕНЕ БОЛХЛОША. СТОЛОВЕ ЦКЪА ЮХАНИНА ХІАМА ДА НИЙ Я БІАЬ САГО. КЕРДАЧА ХЬИСАПЕ ХЬАДЪЬЧА СТОЛОВЕ КЕРДА ОБОРУДОВАНИ А ЛАТТ. МАЛГІАБЕКЕРЧА «КЕРДАЧА ГОРОДЕ» ИТТ ДИ ХЬАЛХА ХЬАЙИЙЛАЙ УКХ ТАЙПАРА СТОЛОВИ.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

Дог гІоадоахаш я Нохчай-Юрта районерча А. Шерипова цІерах йолча юртбоахама артела хьайбаш леладерий хьалхарча ах шера балха итогаш. ХІара етт да массеза дегІаух укхаза хьайбай продукци йоаккхьяга, производственни планаш ха маьлал а юлаеш кхоачашъю. Масала, пачхьалкхенга шура йоккара ах шера план кхоачашъьяй 107 процент.

Укх шера юкхьанцарча деношка деш баьха юкъе лакха хьокхамаш доаш хьайбагІа нох. Висамбаева кулгалдеча шурий-товарни ферма коллектив. Дожхача деша къахьегаш я из тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара.

ХІанз дьагІенашкара баьцаш дика тоаенна, листа, хоаха а. Цудухьа деттача доахагтара шура дукхагІа яхара йола керттера ресерв я доахан буе а дийнахьа а мошача доакъара дьагІенашка доажадар. Доахагта хьежараша шоашта ховш мел дар тешшане ду детта доахан доажадар нийса вІаштІехьдаьккха леладара гІулакха. Ди дІоаккхеннача хана дьагІенашка ца дамаш доахан сайцача, уж концентраташца, комбинированни доакъарца кхоаб.

Цудухьа хІара беттача Іаттагара, юкъера лаьрхІача, дийнахьа 9—11 килограмм шура йоаих.

Шура дукхагІа лаккара бол кхача лоархІаме да доаркаш доахан деттара гоазал лакха йолаш хилар. Церна юкъе ба цар деккача [illegible] дошх хьокхамаш гойтара. Укх шеран [illegible] хьайбагІа доараш З. [illegible], Х. [illegible]. [illegible] доаьъе [illegible] Іоаду [illegible].

ДегІаух хьалха деттерий [illegible] а. [illegible] доаъше [illegible]. Укх шерах дІабахача 6 бетта цо ше дошоача 14 Іеттах хІоранна 700 килограмм гаргга шура [illegible] тІаийнача [illegible] дилача шера ших а эзар 1200 килограмм йолча метте.

— Тха коллектив, — йоах ферма заведующи йолча нох. Висамбаева, — оаьош тІаийца шера дола декхараш кхоачашде метта, тІехкхоачашде а вошш мел доль хьалаш да. ХІаьта доахан леладераша шоашта мел ховри деррига шоай деши оарцагІа а доаккхаргда кхы тІа а толамаш далара.

З. ЭСЕМБАЕВ,

Нохчай-Юрта района радиовещане болхло.

КИБЕРНЕТИКА РАСКРОЙЩИК

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Хlана дІа ца къастийташ металлах детале дахар — из дахар ша дийна тІайшад кердача электронно-вычислительни машина. Из бол бе йоалайийтад Петровски цІерахча металлургически завода [illegible] рельсибалочни дене.

Цхьан минутал вІаштагІьйо из программа стан «60» дакха цул тоан мулача лоаллача болха Іоапах хьабо 40 метт дІахилл долаш бола вІаштІехь хилар.

(ТАСС).

МОРДОВЕ КІОМАЛА ХЬОАСИЙ

САРАНСК. «Сура» яхача Саранскен объединенен керттера предприятье хьалхьаьча кердача фабрикан арахийцад хьалхара кІомала хьоасий продукци. Кіомала хьоасий хьахара предприяте оттаьйол дІахаьара дикагІа йола оборудовани. Шоалагіа арга бохь ба йолаеча форда тіа йолача комната она оттара чІоагІагІа дола мушаш хьадерга из.

Машинашерий экспериментальни завод

ФРУНЗЕ. Киргизски столице хьалхьаьд машиностроени приборостроени экспериментальни завод. Цун дай хийнаб совнархоза конструкторско - технологически бюро специалисташ. Цу заводе хьаерхьа кердача машинай прибороши опытни образецаш, цу хьахара керда техника а оттаяргьа.

Цу тайпара база йоллара торо хулийтаргья керда продукци дукха арахецаша караерзадарах хана лоаце а, хІанзлча дукхха сихагІа хьалха боахаме из дІахоачаче а.

УРДУВ ДАХАР —
САГА СИЙ ДОАДУ ГIУЛАКХ

Из ерригача общественноста гIулакх да

Дог тоха да луш дейна йиш йолаш дац Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен педагогически институтa студенткаша яздь гучхьара письмо. Цу тIе нах тIахьех урдув санна долча ширача замах юхедиса телха гIулакх юкъера дIададакха.

ХIаьта ЗАГС-е дIа ца язлуш йоI маьре ца гIолгеи саг на йоалаелгеи китиpхоштa могадеш бола уж мехкарий бахь а ба. Бокхьала дар аьнча, шариIата Iаьдалaхмaьрeяхарисагйоалаeрон бокхадоакхьазал ма яхьий дезала вахара! ШариIата Iаьдалах маьре яхарахи саг йоалаярахи хула духхагIа бола бала кхалнахага кхочу, кIаца аьлча шариIатa Iаьдалах долла хIама а маьра кара за. Цуй бокъо я хьамтдолчa хама ший ессаг шIагIара ваьхае. ШариIата Iаьдалах маьре яхарeи саг йоалаярон хулийташ да духха нетий кхурдар санна дола сий доаца гIулакх.

ШариIата Iаьдалах маьре яхарeи саг йоалаярeи доакхьазала керттера вагIув материальни яр я. Цу Iаьдалах урдув доацаш саг йоалаво а маьре яха а йиш яц. Ма чIоагIа гIалат бувл-ях, урдув доацаш йодий маьре, аьнна, хеташ бола мехкарий!

Урдув телар йиIий сий доаду, деттIа а дика я дезал хилийтара гIо дац яхаш вазу пединститута студенткаш бахь ба. Ширача феодально-патриархальни оамалех юхедисача ну телхача гIулакхо, из дас-нанас лeладеш хилча, шийна везачунга маьре яха йиш яц йиIий: из ший дегIа ди хилийтац, цунга бала кхухь. Иштта дола маьре яхар ираза хуг ца хилар бахь ма дий.

Из маьре йодануш саг йоалаечуни шоай гIулакх да, кхьчар цуица гунахьа дац оргдараш нийсбала мег. Цхьабакъда, уж баше а бахьбаш.

Вай парте, правительства, халкъо кхоачашдеш дaтт доархIамегIа дола дехкар — коммунизма материально-технически база хьаелгеи керда саг кхетамца кхевелгеи. Дезал хьахилийтар, дезал ираза хилийтар — коммунистически кхетамна нах кхебара доархIамегIарчарех дола цхьа декхар да. Дезал ираза хилара керттердар вIаши безам маьре яхари саг йоалаяри да. ХIаьта безам урдох эца йиш йолаш мичаб, из мелла бокхха бале а!

Цхьабола кагирхой ба ширача замах юхейиса моллагIа яле а йола телха оамалаш, гIулакхаш лелилар дaь-наьна, бокхагIчар сий долга да аьнна хеташ. Нохчийи гIалгIайи дoкхал де бокъо я бокхагIчар сий деш хилар санна йола оамалаш шоаех йоалхаш хилар. Бераш, эхьметтел шоаш кхийча а тIехьа декхарийла да даь-нааьна сий де, нах шоашта хьехар теркилде, нах зийна а нарна ховш а долчох теша. Цхьабакъда, из хьехаш дари зийца хоаш дари фуд я на ховш хьанийде йиш яц, из вай вахара принципашца я бодрамашца а тар ца луш, нарна лукьал доагIаш хила йиш яц. Даь-наьнен йиIий йиIий цу хьакъехьа бирт кхеташ на худе, нарех бакъ далагIа из доккхалга хилла а доацаш, бакъдолчунга хилла къоастаде дезa.

Пединститута студенткаша шоай гучахьаьча письмо тIа гIоттадаь дош болхха общественни доархIам болаш да. Сона хетаргахьа, цул чулоацам локхийи сIалгIайн хIара йоIо кхета а бергба, царна шоаца фу де деза а-хейтаргда цо.

Хьамсара мехкарий! Тоаналлезга вай пединститута студенткай письмо тIа доашта хьалхадоахар, шоай мел хур лерга вай ширача замах юхедиса гIазара телха гIулакх — йиIий сий доадеш доа урдув юкъера дIадаккхара.

А. ГУДАНТОВА.

ГрозIенски мехкадьтта института йоаниxагIа йола хьехархо.

Вай художникий балхаш

РСФСР культура министерствац республика художникий Союзой вIашагIъелла дIа-юха леладу «Къулбехьен Россе художникаш» яха выставка Кубане йола бутт совгIа ха я. Цу выставка хьахьоах Дона, Нохч-ГIалгIайчен, Черсий-Балкхарой, Ставропола, Дагестана, Кубана, КъилбаседаХIирийчен художникийи скульпторийи ши бIаь произведени.

Нохч-ГIалгIай АССР художникийа скульпторийи творчествана чIоагIа безам тIабаха ба кубанцаш. Выставкага хьажа баьхнарий боккха теркам тIаозаш да республика искусства заслуженни деятела В. К. Морозовна «Собеседница», Грозаерча художникий С. М. Суховукова «ДелкъйIга хIама хуаш», А. Г. Григорьевина «Натюрморт чхьаьрийца», скульптора В. П. Астапова «Табунщик» яха балхаш.

И. ШЕСТАКОВ.

Семилетка тIеххьарча шера дика къахьегаш хьайоагIа Грозненски консервни завода Маршани Махьмала кулгалдеча консервни цеха коллектив. ХIара бетта план тIеххоачашъю цар. Цеха коллективо юкъе къахьета дика хьахьет смена инженера Критт Надежда Сергеевнаси коммунистически къахьегама ударника Иваненко Людмила Егоровнаси, ший балха норман 115—120 процент кхоачаш а еш.

Сурта тIа: занатчица Л. Иваненко, инженер Н. Критт.

И. Попова сурт.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ

— Вера Павловна! Сона «Известия», «Красная звезда» яха газеташ еза. — Йоах газеташ доххача киоска тIа хьатIаенача Умаров Iумара, хIаьта сона «Правда», сона «Советский патриот»... иштта кхьдараш а хетт хьатIаухача нийлавхоша.

Нийлархоашта дика гIулакх дарна массаенна дукха езаш я Каталина ЦIерахча поселке Старопромысловски шоссе «Школа» яхача автобусни остановка юхе йоаллача «Союзпечать» киоске болх бу Лавриненко Вера Павловна.

Дукха беза цунна а ший нийлархой. Каст-каста нарна ше йийша сакъердие статьяш, керда книжкаш дувцаш беседаш ю цо нийлархоашца.

Ф. КОРОТКОВ.
В. КУРБАТОВ.

ЛЕКТОР-ПРОПАГАНДИСТ

Массехи шу да Къилбеседа-ХIирий юртбоахама институте дийша йистевалнчачул тIехьагIа Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозе болх бе Проскудин Василий Иванович вена. Районни производственни управлене керттера агроном ва из. Дика бовз Василий Ивановича ший болх. ХIаьта шийца болх бечарна эшшача повкъостал де а кийча ва из.

Дика болхло хиларна совгIа дика общественник а ва Василий Иванович. Из балха вевача хана дейа лектор-пропагандист волаш хьавоагIа из. Шин шера «Хьалда йола экономика» яхача кружока кулгалдеш хилар. Дика кийчлора из хIара занятега. Дешар юртбоахама керда литература, йовзар юртбоахама къахьегамхой хьалхара опыт. Цул тIехьагIа лекцега лалуигIа баьхача совхозий кулгалхошта, агрономашта, зоотехникашта, бригадирашта, лоацца аьлча юртбоахама берригача къахьегамхошта хьалхатиха дика чулоацам бола лекцеш ешар.

Къахьегамхой а совхоза кулгалхой а чIоагIа раьза хулар лектора шоашта телача хьехама. ХIана а тIехьа дуац «Лермонтовский» совхоза вееньевойта Б. Матаева, Н. Хачукаева, Л. Мусиева, Л. Захаева, кхьчар а Василий Ивановича йийша леккеш бахьан долаш шоашта мел лайла бахьар. Масала, минерални удобренеех боагIача беса лайла эцаро йиш хилийтар хьуокъам духхаза духхагIа лахбе.

ХIанз «Лермонтовский», «Ново-сельский», «Самашкинский», «Орджоникидзевский» совхозий къахьегамхошта хьалхашна тайп-тайпарча темаех лекцеш ешаш, нарца беседаш еш, докладаш еш ва Проскудин Василий Иванович. Цу деррига а дика новкъостал ду КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш йовзийтара.

Иштта ший гIулакх дика доваш ва наха духха веза лектор-пропагандист Проскудин Василий Иванович. Пулухьа воах из даим белгал а.

Пропагандист хиларна Ачхой-Мартана къахьегамхой депутатий Совета райисполкомен парте райкомен Сийлен граметь а Нохч-ГIалгIай «Знание» яхача общества Сийлен грамета а еннай цунна. ХIаьта дукха за йоацадаш «Знание» общества хиначa конференце «Знание» общества Ачхой-Мартана районни правлене председателалла хержар ва В. И. Проскудин.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ЦIЕНО—МОГАШАЛЛА ТЕШАЛ

Дукха ха йоацаш ункхцIено лорара Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета массазарча комиссе председателa заместитель В. А. Ковалев, комиссе членаш цхьоалагIча городской больница педиатр Л. И. Панель, фтизиатр Л. И. Ягодинцева юкъе йолча комиссе Наьсарен района школай, интернатий, берий учреждений санитарни хьалдета тохкам бир. Укх деношка къахьегамхой депутатий райсовета исполкомо йийцар цу медицински комиссе тохкама итогаш.

Заседане тъамаьл дир В. А. Ковалева, Грозерча № 2 йолча роддома йоккхагIа йолча лора Е. П. Платоновас, кхьйараша.

Комиссе тохкам баьб Наьсарен-Вовхаалерча 11 шерарчен бархI шерарчен школашка, школа-интернате, берий саде, Пхьилекъонгий-Юртарчен Экажкъонгий-Юртарчен юххьанарча, бархI шерарча, юкъерча школашка а.

Наьсарен-Воваалерча духхьал шин школе мара вац медицински болхло.

Цхьабакъда, уж бале а цу школашка антисанитари я. ЙоагIача тайпара медосмотр яц. 1964 шера декабрь бетта берий консультацерча лораша медосмотр хьир, цхьабакъда, гучадьнна хадараш дIаяздаь журнал дац.

Школе тайп-тайпара лазараш доцаш бераш доллаше а диспансеризаци яц.

Школай санитари хьал во да, уй, кораш, рамаш, наIараш, нарташ бIеха латт.

ДЕГ ТIАРА ЛОВЦАШ

Дукха ха йоацаш «Гипрогрознефта» зале дукха нах гулбеннабар. Царна юкъе бар Советски Союзе еррига мeIинганашкара баьхха проектни организацей кулгалхой.

Института директор Афанасьев Сергей Герасимович вaь 60 шуи ло болх бу шоаттъа шуя дишар доадеш бар уж.

Ший къахьегама оцкъ мутIарерa чертежник волаш дIаболабаьб цо, цул тIехьагIа техникума дийша йистевальача институт чаьх а лыкха болх бе волаенаш. Тхьаь кхоъ шу да Сергей Герасимовича йоаккхача проектни института кулгалу. Хьинаре дакъа лоац цо химически мехкадьттан промышленноста лаьрхIача ноалханерча проектанта разработка еш. Дукхахча комплексен установкашта лакха оценка еннай советски я доазол доьхарча а специалисташа.

«Техникан Iилман заслуженни деятель» яха сийлен цIи яларах дола Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Указ дIадоьшар гулбенарашта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета председателa заместителa поп. Тепсаева.

Юбиляра хьабена къахьегамошъ бушам аьламльаш дир КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара пов. Белкова, мехкадьтта института доцента пов. Парфенова, республика керттерча архитектора пов. Федотова, кхьчар. Цар массане а дег тIара ловцаш тахъаь юбиляра.

В. ПОСТНОВ, инженер.

БархI шерарча школе буфет я, цхьабакъда, ца могаргдоацаш бIеха я из. Массанахьа мазаш доахь. ПхьегIаш а яц. ЦIаккха а дIайха кофе, какао, котлеташ хилац цу чу. Умывальник, сана, гата дац.

Iалаьмате бIеха да духхагIдала бераш.

200 бер деша дагIа школа-интернате (директор М. Г. Гайтов). 7 классии цIаи 13 спальни я интернате. 1,5 ставка тIа болх беш медсестра я укхаза. Бераш дийна дадача цIеной, коридорий пенаш тIа дом уъл, массанахьара панелаш бIеха латт.

ХIаране ший дегIаца цIено лелаеIомадаш укхаза бераш. Бераш дийна дадача цIатIа нервашиIенъо наI щетка коралаар. Хьаж йоагIа сапа деррига бераштаIаьрхIа цаI-ниь мара лац. ТIадуоха барзкъа аьлча теха, цIена хилац, хега гIирс бIеха хул. Панелаш тIа доккъадента туташ доахх, электрически коробкаш тIа дом, гIаьлеш юхаш яа.

Метта хIамаш, чухапахьа духахду барзкъаш хувцарах, бераш дадача цIенощка генеральни цIено ярах долахоамаш дIаяздеш журнал дац. Еррига интернате хий лоаттадеш цхьа бак мара яц, из а дIакъуьлаш яц, хий бIеха да. Тераш тIаоз портретешa я. Царна тIаудлача демахи, нар тIа загIача мозехи портрета тIара сурт къоастаьлуш дац.

Школа-интернате болх беш 46 саг ва, цхьабакъда, царех медосмотрах 8 саг мара чакхваланзар.

Во лел укхаза дая хIама кийчъяра гIулакх а. Даа хIама кийчду блок типовой проектах яь я, цхьабакъда массалочa цIенонкара уй, пенаш, кораш, панелаш бIеха я, духх вта, баьца дахараш цIенде, хьетIаш йиза лаьрхIача проектах хьожадьча цIенаех нийса лайда эцац.

Даа хIама кийчлеча блоке дикагIа йола керда оборудовани латт, цхьабакъда цунах укхаза боагIача тайпара пайда эцац. «Днепр» яха 2 холодильни шкаф, холодильник, пхьегIаш юла универсальни машин, коартолаш чIормайоаха машин дом тIайхила, бIеха мазаш лаь, мукх а яаш латт.

Массала кийчдер цхьа тайпа лар да — дукхагIча даьхье макаронаш маьхки. ЦIаркха а хилац бокъабъ сом, морковь, свекла, баьца дарий консерваш, кофе, кхьдараш. Геттара вIезига тел бераша наха, цхьабакъда, цул котаметта бераштa дуаде ца могадешие я на доагIеш дукха маргарин тел духча хIамацца бераштa.

Белгалдаьха доагIа БурсаIанарча юкъерча школера, Пхьилекъонгий-Юртарча 11 шерарча школера, Долакха-Юртарча бархI шерарча школера, района кхьча школашкара а деррига гIулакхаш дика лелаш да хилар.

Иштта цу школашка а ба пенитенски болхлоша уготе не еттабеш цинотараш дола духха доаархой. ХIаьта дIайха даа хIама лоаттадара а йоагIаш йола йоалхо яц укхаза.

Наьсаран райисполком декхарийла я района школашкара уж кхоачамбоацараш сихха дIадала, царна бехкебараш цIенхашта бедовтенкаш оза. Республика просвещене министерство шерлай балха тIахьожа доаттабо беза.

В. МАРЗИЕВ, тха кор.

КЪАХЬЕГАМА САЙРЕ

Укх деношка Наьсарен района «Электроинструмент» яхача завода цIеча уголоке «Къахьегама сайре» хилар. Укхаза даьха ловцаш хилар производстве хьалха латтараш, къона болхлой, партийно-комсомольски актив.

Цига хьакхайнайр шоллагIча кварталe завода цехашта юкъе лоаттадьча социалистически яхьа итогаш.

Завода профсоюзен комсомолен комитетий Сийлен грамоташ елар производстве хьалха латтачен дикагIболча активисташ-общественникаш болчен 60 сага.

Къахьегама оваерле, производственни дисциплинен культурен — уж керттера кхоъ пунат чубоагIаш заводa цехашка юкъе лоаттаьча социалистически яхьа хьалашка сборочи цех котъальлар. Предприяте чотах цу цеха коллектив ТбилIее экскурсе яхийта лаьрIaз.

КхоалагIча кварталe социалистически яхье котъаьнна цех совгIата 300 сом луш белгалйоаккхаргъа, хIаьта иштта цу цеха коллектив предприяте чотах экскурсе я бахийтарга. Цу тIулакха предприяте фондах хьоладе 600 сом кхчa да.

ЧIоагIа раьза болаш тIайнйцар гулбеннараша администрацей партийно-комсомольски, профсоюзни организацешна цхьана баь соцам.

Торжественни дакъа чакхдаькхачул тIехьагIа Сийлен граметаш дIаеdар. Завода цIеча уголоке сакъердам хилар.

Вальсециi массача вайнахьа хиларцен сакъердам хилар кагирхой.

И. ЦОРОЕВ.

ВЛКСМ «Электроинструмент» яхача завода комитета секретарь.

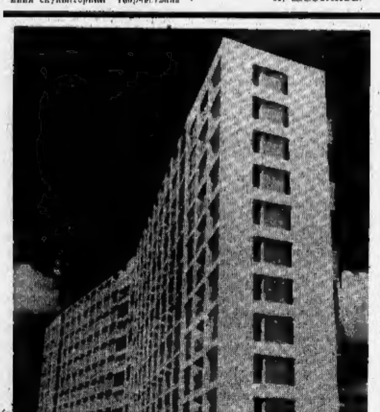

1959 шера 26 июль — Куба халкъа Революци йолаена ха. Куба Республика столицера — Гаванера нах чубаха керда цIенош.

ТАСС фотохроника.

РУМЫНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ СЪЕЗД

БУХАРЕСТ, 19 июль. **ТАСС специорр. Д. Дымонов Ф. Жариновн** хьахоийт: Тахан укхаза республика Дворецa йоккхача зале хьайиллай Румынски болхлой парте съезд.

ЧоагIа дегаш нйдеца съезда делегаташа, массала раьза а волаш, тIайицар Румынски болхлой партех Румынски коммунистически парти, аьнна, цIи тиллара решени. Укх съездах РКП IX съезд лоархIалга оттадаьд.

Парте цIи хувцарах йола предложени оц ЦК хьалхарча секретара Н. Чаушескуe аьлар, Центральни Комитете лийрхIар да парте керда цIи вай общество хиннача хувцамашца, парти дегIаахара хIанарча ханарча етадеца, юххера а кхоачашде лерхIаш долчунца — коммунистически общество хьалъярца массарел а дикагIа тарлуш хилар, аьнна.

Съезде берригаш раьза а болаш чIоагIдир дувца оттаду ер дешаш:

1. РКП VIII съездаи (РРП IIIча съездаи) IX съезди юкъерча юкъагIарча парте балхах йола РКП Центральни комитета доклад. Докладчик новкъост Н. Чаушеску; 2. Центральни ревизионни комиссе отчетни доклад — докладчик новкъост К. Пырвулеску; 3. 1966—1970 шш. юкъагIа халкъа боахам дегIабоалабара плана хьакъехьарча РКП IX съезда директивах йола доклад — докладчик новкъост И. Г. Маурер; 4. Энергетика дегIайоалара итт шера плана хьакъехьарча РКП IX съезда директивах йола доклад — докладчик новкъост Киву Стойка; 5. Румынски коммунистически парте Устава проектах йола доклад — докладчик новкъост Г. Апостол; 6. РКП Центральни Комитети Центральни ревизионни комисси харжар.

Съезда болха юкъе дакъа лоацаш ба 1.450 эзарнел тIаь болча РКП членашкарен кандидаташкарен бакъа дешай къоастам бара голос йола 1350 тIех делегати, совещательни голос йола 200 тIех делегати. Съезде я 56 мехкашкара яьхка вошал долчь коммунистически а болхлой а партейн кхыйолча демократически партейн делегацеш. КПСС делегацена керте ва КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев.

Председателан деча Киву Стойкас дувца оттадаьча дешай хьалхарча пункта хьакъехьара доклад я дош ду РКП ЦК хьалхарча секретара Н. Чаушескуна.

Цо дийцар укхал хьалхагIара съезд хиннача хана дениз румынски къахьегамхоша лаьхача толамех лаьца, хIара шерра - шерарча РНР промышленни производство дегIаахара сухалех 10,5 процент хулга белгал а доаккхаш. Социалистически гIирс хьалбара декхараш дувцаш докладчико белгалдир прогресса лард экономикa дIахо дегIайоалара, эггара хьалха а — мехка индустриализаци яр долга парте лерхIаш хилар.

Дуней халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама проблемаш юйцаш докладчика аьлар: «Вай хувцалургдоацаш тешам бенна да, коммунистически партеш вIашагIтохаш дар — юкъара идеологи, кхоачаде лерхIараш а хьашташ а цаIаш хилар, юкъара къовсам, юкъара исторически мисси — керттердар хилара хьаштдоллаш долча хеташ дарел лаккхагIа латте дезаш хиларахи».

РКП ЦК хьалхарча секретара хоадамболлаш бехке йир Вьетнамера США агресси Доминикански Республикера цар интервенции. Румынски халкъа, аьлар докладчика, кхайна а даьд, кхайна а ду вьетнамски халкъа бакъдолча гIулакха ше дозза мутIахьа долга. Вьетнамски халкъо леаттабеча турпалерча къовсама цунна вай мехко повкъосталаш да а даьл, дIахо дерг а да.

Бухсоцаш Н. Чаушеску аьлар: «Кердача пхе шера плана декхараш кхоачаш а деш, вай халкъо пайда бергба дуней социалистически системa чIоагIъяра, социальни прогресса тIехьа къувсаш дола низаш чIоагIдара, социализман дерригача дуней гIарча машарен гIулакх котдалара гIулакха».

БУХАРЕСТ, 20 июль. (ТАСС). Румынски коммунистически парте IX съезда Iуйрийнара заседани хьайилар парте ЦК Политбюро члена Георге Апостола. 1966—1970 шш. мехка халкъа боахам дегIабоалабара плана хьакъехьарча съезда директивах йола доклад е дош делар цо РКП ЦК Политбюро член волча РНР Министрий Совета председателa Ион Георге Маурера.

И. Г. Маурера докладал тIехьагIа съезде юха а йолаелар прениш.

СЪЕЗДА СИЙНА

Румынски болхлой парте IV съезда къахьегама доккхийча толамашца къаьа бахар румынски къахьегамхой. Мехка промышленноста еррига чухьаьнча толамна кхоачаш хьалхарча ах шера илан. Мехка плана совгIа 50 470 тоня чой, 37 эзар тони болат, 29 эзар тони прокат ienнаs металлургаша. Съезда сийна гIайна социалистически декхараш кхоачашдир республика еррига областий предприятеша.

162 эзар гектар йолча еррига майдаш тIара кIа чуийца кхьнай Галаци областа производственни юрта боахама кооперативаш. Из культура чуийца йоалаш латт кхьча областашка а.

КЪУЛБЕХЬЕН КОРЕЕ ХИЙ ХЬАДАР

120 саг веннав, 60 мича вахав на хоиш вейнав, 180 эзар чунаха моттиг йоацаш висав Къулбехьен Корее тIеххьарча 40 шера эггара IаьржагIа дена хий бахьан долаш, хоам бу Сеулера Рейтера агентства.

«МАРИНЕР-4» ПОЛЕТАГА

«Маринер-4» Марса тIара дакъа шоалагIеи, къаьстта кхоалагIеи сурташ хьалхагIа даьнха хиннача дукхазо а сийрдагIа да аьнна 17 июле сайрийна Пасадене реактивни двигателий лаборатореро хоам бир. (Калифорниа штат). Планета сиргагIа йолча хана даьха хилар бахьан долаш дукха сийрдагIа за уж. КхоалагIча снимка тIа бIаргагу 3,2 километр сонал доалаш хьахмина хIамаш. Хетаргахьа сурта тIа хьатIа яхай планета тIехен складкаш, диаметре 19 километр гарта йола кратер, иштта цхьа ший тайпара гола етташ дола тaка. Марса тIа «каналаш» хиларах йола гипотеза бакъьеш цхьаккха хIама яц хIанналла хьайIльча сурташ тIа, аьнна белгало йир «Маринер-4» полетага хьежаш хиннача Iилмахоех цхьане.

США ХЬЕХАРХОЙ ТОЪАЦ

«Педагогически профессия» йола законопроект конгрессе яхийтай США президента Джонсона. США «хьамши хьехархой корпус» вIашагIйоллар лерхIаш я из. Мехка хьехархой кадраш ца тоъалга, итташ эзараш хьехархой деттIа гоеаал йоацаш хилар белгал а деш. укх тураьха 190 эзар керда хьехархо эшаргба мехка, белгалдаьккхар президента.

Редактора зам. А. А. МАНИЕВ.

Спорт

ЙИГА АТЛЕТИКА

Йигача атлетикан Краснодаре лоаттаь зональни яхь чакхъьлар. Укхаза дакъа лоацаш 16 команда яр, царна юкъе Нохч-ГIалгIайчен профсоюзий сборни команда а йолаш. Шийгара дика толам гойтар дуней хьакъашта юкъерча класса СССР-а спорта мастер йолча Тихомирова Валентинас («Спартак»). Пхеза лайзача цо 4737 очек лькхай — дуней халкъашта юкъерча мастера норнал совгIа за цо хьакъекхар.

Дика толамаш даьхар грозненцашa А. Снаткинем Ю. Андреевем (шаьшa а «Труд»).

Нохч-ГIалгIайчен еррига команда толамаш дIалаьрIача шоашна къувсаш хинна Ставропольски края командал кот а йоалаш шхелагIа моттиг лькхар вай. Из вай команда боккха толам ба.

ХIанз Тихомирова Валентина кастта Москве хургйолча СССР-а профсоюзий спартакиада финале дакъа лаца кийчлуш я.

Укхаза из вIашагIкхетаргъа Олимпийски ловзарашца дакъа лоацаш хиннараштен призерашен Г. Быстровайца, М. Спасовайца.

ВЕЛОСИПЕД

Укх деношка велосипед хохкаш РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара г. Туле хинна яхь чакхььнай.

Цу яхье белгалбаьлар Грозера велосипедисташ. Российски «Спартак» яхача сборни команда юкъерча СССР-а спорта мастер волча грозненца Геннадий Бутенос дошув медаль яьккхар. Яиь километр ник бaь ваьлар из 4 минутах 53,1 секундах. Тулерча спорта мастераца Лукьяновца кхачача къовсаме кот а ваьнна шоалагIа я дошув медаль яьккхар Бутенкос.

Кхалнаха юкъера белгалбаьлар СССР-а спорта мастераш Бутенко Валентинаи Грозерча «Спартака» Литвиновa Лидаи. Кхаь километрах велосипед хохкача нар РСФСР-а профсоюзий спартакиада бронзови медалаш яькар.

Уж Iомабаьр я СССР-а спорта мастер Софья Аврагимова.

Дика толамаш даьхарах дегаш гIоздаьнна ба тренер а цо Iомабьраш а.

О. НИКОЛАЕВ.

ШАХМАТАШ

Укх деношка йистельлар Грозерча шахматни клубе шахматех ловзаш РСФСР-а мастерaлла кандидаташта юкъе турнира хьалхарча ах даькъе хиина яхь.

БархIлагIча туре Архангельсерча Паромовца ловзаш хинна грозненец Мошкович котвальлар, хIаьта вай Слепова краснодарерча Трупанца хинна ловзари Кастарнова ростовчанинаца Штейнбергаца хинна ловзари цхьаннка а кот ца воалаш чакхдаьлар.

В. Трудов (Пермь) Шмагинал (Свердлов) котвальлар. Трубинова (Дагестан) Утробинца (Пермь) хила деза ловзар тIахьадаьккхад. БархI тур йистевалачул тIехьагIа хьалха ба Трудови Трубиновии, цар хIаране 5,5 очко я. Мошкович, Когана, Трупана пхи-пхи очко, хIаьта Слепова йиъ очко тIехьаьнинха цхьа партие я.

П. ЛАНСКОЙ.

Гор. Грозне, Моздокски улицагIа, № 30, 6-ча квартире яхаш йолча гражданка Матрена Васильевна Никитинас суде денна Татарски АССР, гор. Зеленодольске, Мирный пос. Наримакова улицагIа, № 1, вахаш волча ший марагара гражданинагара Семен Михайлович Никитингара ше хьаьярах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Гор. Грозне, Ставропольски улицагIа, № 32, вахаш волча гражданина Александр Александрович Егорова суде денна гор. Грозне, Коммунистически улицагIа, № 54, яхаш йола ший сесаг гражданка Светлана Петровна Егорова ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленински района халкъа суде.

Гор. Грозне, Заветы Ильича улицагIа, № 77-1, вахаш волча гражданина Михаил Александрович Храпова суде, денна гор. Грозне, 8 Марта, улицагIа, № 5, яхаш йола ший сесаг гражданка Александра Тихоновна Храпова ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий урам, 13. Телефонаш: редактора — 2-41-28; редактора зам. — 2-07-01; бехктоналла секретара — 2-45-48; партийно дахара, промышленноста, юртбоахамен, письмой отделий — 2-25-72; корректорски — 2-08-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: редактора — 2-41-28; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-08-20.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революци проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/84.

СФ02629. Заказ № 4070.